

รายงานการตรวจติดตามและประเมินผล การส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562 (หลังดำเนินการ)

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลฯ
กองแผนและงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
โทรศัพท์/โทรสาร 0-4323-6793
www.kkpao.go.th

- ก -

คำนำ

เอกสารรายงานการติดตามและประเมินผล โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562 (หลังดำเนินการ) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ตามที่คณะกรรมการติดตามและประเมินผลฯ กำหนดแนวทางการติดตามและประเมินผลภายใต้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่กำหนดเอาไว้ เพื่อให้การพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีส่วนร่วมทุกขั้นตอนยึดผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นสำคัญ การติดตามประเมินผลดังกล่าวได้เสร็จสิ้นแล้ว

ในการนี้ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พร้อมเจ้าหน้าที่กองแผนและงบประมาณ ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลแผนงานและโครงการ ได้กำหนดกรอบ แนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผล โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2562 เพื่อตรวจติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการที่นำไปปฏิบัติ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ประเมินผลที่ได้สามารถนำไปเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดขอนแก่น ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และเป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะนำไปใช้ในการบริหารงานในองค์กรให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยรวมต่อไป

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลแผนงานโครงการ
กองแผนและงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทสรุปผู้บริหาร	ค
บทที่	
1 บทนำ.....	5
1.1 หลักการและเหตุผล.....	5
1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผลโครงการ.....	6
1.3 ขอบเขตของการติดตามและประเมินผลโครงการ.....	7
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 แนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น.....	9
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล.....	10
2.3 แนวทางการรายงานและติดตามประเมินผลโครงการ.....	40
2.4 การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น.....	41
3 วิธีการติดตามและประเมินผล.....	43
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	43
3.2 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล.....	43
3.3 การเลือกพื้นที่ดำเนินการ.....	44
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	44
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
3.6 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
3.8 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
3.9 การนำเสนอ.....	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	47
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารโครงการ.....	50
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อการดำเนินการโครงการ.....	51

สารบัญญ(ต่อ)

	หน้า
5 สรุปการติดตามและประเมินผล	54
5.1 สรุปผลการติดตาม	54
5.2 ประเด็นจากการตรวจติดตามและประเมินผล.....	56
5.3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว.....	56

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

รายชื่อจังหวัดของนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว

ภาพกิจกรรม

แบบสอบถาม

-ค-

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562 โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้เล็งเห็นความสำคัญของการเสริมสร้างกิจกรรม เพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชาวจังหวัดขอนแก่นในช่วงเทศกาลสงกรานต์ที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าสู่จังหวัดขอนแก่นเป็นจำนวนมาก หมู่บ้านนุงจางเป็นอีกแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าชมสถานที่และกิจกรรมการแสดงเป็นจำนวนมากในแต่ละปี เป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตแตกต่างจากหมู่บ้านอื่น มีความคุ้นเคยกัน บุตรหลานได้คลุกคลีกับงูได้เข้าใจพฤติกรรม เกิดการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง ความน่าเกรงขามและความดุร้ายของงูจาง รักเร่ขายยาสมุนไพรของหมู่บ้านนี้ ก็มีใจหาญกล้าพอที่จะเสี่ยงชีวิตทำหาย กับอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกเสี้ยววินาทีของการแสดง โดยยึดหลัก หากทำกรรมดีก็ได้รับความสุขความเจริญ หากทำกรรมชั่วก็คอยล้างผลาญให้ประสบแต่ความทุกข์และความเสื่อม ความเชื่อเรื่องการสะทอนเรื่องกรรมเป็นความเชื่อที่สอนกันมารุ่นสู่รุ่น ต้องยึดหลักในการทำความดี มีความเจริญก้าวหน้า ชาวบ้านโคกสง่าไม่กินงู อนุรักษ์ ชาวบ้านเชื่อว่าพญางูจางเป็นตัวแทนของพญานาค ด้วยความเป็นอัตลักษณ์ วิถีชุมชน ประเพณีที่ควรอนุรักษ์ จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว เทศกาลวันงูจางโลก ประจำปี 2562 เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์และสนับสนุนกิจกรรมที่ให้ประโยชน์และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยทั่วไปด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว สามารถให้ประชาชนเห็นความสำคัญและรักษาวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นไว้ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว และกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน หลังได้รับการสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์จัดโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นประจำทุกปี การติดตามประเมินผลโครงการ เพื่อให้ทราบถึงความพึงพอใจของประชาชน นักท่องเที่ยว ที่เข้าเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการ ความก้าวหน้าตลอดจนความคุ้มค่า สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ พบปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน แนวทางแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ และเป็นข้อมูลสารสนเทศแหล่งท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในการพัฒนาครั้งต่อไป โดยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับชาวบ้านประชาชนทั่วไปบ้านโคกสง่า บ้านโคกสง่า ต.ทรายมูล อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น จำนวน 100 ชุดและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมหมู่บ้านนุงจาง จำนวน 300 ชุด รวม 400 ชุด (ได้รับกลับเพื่อวิเคราะห์จำนวน 252 ชุด) ซึ่งผลการประเมินความพึงพอใจตามหัวข้อการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ มีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป ร้อยละ 78.97 เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 57.15 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.16 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 34.13 ประกอบอาชีพหลักรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 21.03 มีรายได้ในครัวเรือนต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.44 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่รู้จักองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ร้อยละ 64.44 ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 79.76

2. ความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)

การบริหารโครงการพบว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม อยู่ในระดับ มากทุกหัวข้อ ($\bar{x} = 3.97$ S.D. = 0.83) โดยเปิดโอกาสในประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม มากเป็นลำดับ 1 ($\bar{x} = 4.27$ S.D. = 0.81) ระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 2 มี 2 ประเด็นคำถามคือ การรับผลประโยชน์จากโครงการ/กิจกรรมและโครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{x} = 3.96$ S.D. = 0.80) ความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โครงการ/กิจกรรม มีระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 3 ($\bar{x} = 3.93$ S.D. = 0.77) ความคุ้มค่ากับงบประมาณของโครงการนี้ มีระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 4 ($\bar{x} = 3.93$ S.D. = 0.85) ระดับการมีส่วนร่วมอันดับ 5 คือ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x} = 3.92$ S.D. = 0.89) ระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับสุดท้ายคือการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x} = 3.83$ S.D. = 0.76)

3. ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

ชาวบ้าน ประชาชนและนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2562 โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกประเด็นคำถาม โดยประเด็นที่มีระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 1 คือ มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวขอนแก่น ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.82) ระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 2 คือ ความพึงพอใจภาพรวมที่ได้รับงบประมาณมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.65) และระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 3 คือ ความหลากหลายแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น มีความหลากหลาย โดดเด่น ทางธรรมชาติ ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.77) และระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 4 คือ หมู่บ้านสูงอง มีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ระดับจังหวัดได้ ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.83) และระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับสุดท้ายโครงการตรงกับความต้องการของท่านและชุมชน ($\bar{x} = 3.63$, S.D. = 0.74)

4. สรุปผลการติดตามและประเมินผล

การดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการในครั้งนี้สามารถสรุปผลการติดตามและประเมินผล ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 252 คน ส่วนมากเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 57.14 ช่วงอายุ 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.15 โดยสถานภาพเป็นประชาชนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 78.96 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 34.12 มีอาชีพหลักรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 21.03 มีรายได้ในครัวเรือน ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 44.44 ส่วนใหญ่ยังไม่รู้จัก อบจ.ขอนแก่น คิดเป็นร้อยละ 69.44 และเป็นนักท่องเที่ยวมาจากต่างจังหวัดคิดเป็นร้อยละ 79.76

5.1.2 ความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม) ชาวบ้าน ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม อยู่ในระดับมากทุกหัวข้อ โดยเปิดโอกาสในประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม มากเป็นลำดับ 1 การรับผลประโยชน์จากโครงการ/กิจกรรมและโครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โครงการ/กิจกรรม ความคุ้มค่ากับงบประมาณของโครงการนี้ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม มีระดับการมีส่วนร่วมมากรองลงมาตามลำดับ ระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับสุดท้ายคือการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม

5.1.3 การมีส่วนร่วมต่อการประเมินระดับความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ในแต่ละระดับความพึงพอใจ ดังนี้

ชาวบ้าน ประชาชนและนักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562 (หลังดำเนินการ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ (2). มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.92 แปลค่าที่ มาก (6). โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.93 แต่ละครึ่งกิจกรรมการแสดงโชว์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านงู ทำให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.97 แปลค่าที่ มาก มีความประทับใจ ความสุขที่ได้รับจากการท่องเที่ยวสถานที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น

5.2 ข้อเสนอแนะ/แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

5.2.1 ผลสัมฤทธิ์ของการติดตามและประเมินผล โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562 (หลังดำเนินการ)

การติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2562 เป็นการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ของแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ให้มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการให้บริการของ สถานที่ท่องเที่ยว ภายในจังหวัดขอนแก่น เพื่อส่งเสริมกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวภายในจังหวัด ให้มีนักท่องเที่ยวได้มาท่องเที่ยวแล้วเกิดความประทับใจ สะท้อนภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวภายในจังหวัดให้โด่งดังไปทั่วโลก ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จึงได้ทำการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2562

การประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ในกระบวนการติดตามและประเมินผลฯ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ตามกรอบแนวทางที่ได้กำหนด พบปัญหา/ อุปสรรค ในระหว่างการทำงาน พร้อมข้อเสนอแนะเพื่อได้ปรับปรุงการดำเนินงานการติดตามและประเมินผลในปีต่อไป

5.2.2 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการติดตามและประเมินผล

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น สิ่งที่ต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก และสร้างความสะดวกสบายรวมทั้งการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ให้กับนักท่องเที่ยวมากที่สุด เห็นควรจัดสถานที่

พักผ่อนหย่อนใจปรับภูมิทัศน์สถานที่ให้นักท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกในการคมนาคม มีรถบริการ รถประจำทางของขนส่ง เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว ที่ไม่มีรถยนต์ส่วนบุคคล ได้รับความสะดวกสบาย และจัดสถานที่จอดรถให้เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และมีเจ้าหน้าที่รักษาความสะอาด มีการปลูกต้นไม้ใหญ่ให้ร่มรื่นให้นักท่องเที่ยว มีการจัดร้านอาหาร ร้านค้าสวัสดิการที่หลากหลายเป็นระเบียบ เห็นควรจัดสถานที่พร้อมกำหนดราคาเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว ด้านห้องน้ำต้องสะอาดพร้อมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในห้องน้ำต้องพร้อมใช้งานได้ทุกห้อง เห็นควรมีการจัดตลาดนัดบริเวณแหล่งท่องเที่ยวได้ชื่อของที่ระลึก ราคาถูก ในการบริหารจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีชาวอีสาน ของชุมชน เพิ่มทัศนียภาพของสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงามมากขึ้น รวมทั้งมีการสนับสนุนในประเพณีต่างๆ ของชุมชนได้เผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชม

5.2.3 การประชาสัมพันธ์

เห็นควรให้ประชาชนทราบถึงบทบาท หน้าที่ของสภาท้องถิ่น มีการเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่อการดำเนินงานของสภาท้องถิ่นให้มากขึ้น ทำให้ทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการตรวจติดตามผล ดังนี้

1. ให้นำข้อมูลการติดตามประเมินผลโครงการไปปรับปรุงการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นต่อไป

2. ทราบถึงปัญหา และแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดขอนแก่นโดยจากผลการศึกษาสามารถนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อวางแผนและพัฒนาจังหวัดขอนแก่นเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้ง คนไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งจากผลการศึกษาสามารถนำมาเป็นประโยชน์ต่องานด้านต่างๆ ในการกำหนด วางแผน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่อไปได้

3. ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำปัจจัยต่างๆ โดยภาพรวมว่า มีจุดแข็งหรือจุดอ่อนทางด้านใดบ้าง อันจะนำไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้มากที่สุด

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564) ที่ได้กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2561 เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาในระยะเวลา 5 ปี เพื่อเป้าหมายการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศพัฒนาแล้ว มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างยั่งยืน สอดคล้องตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2567) ได้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับการวางรากฐาน และแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ทั้งด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรการท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการสร้างสมดุลของการพัฒนาทั้งในมิติของพื้นที่ เวลา กิจกรรม รูปแบบ และกลุ่มนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ชุมชนและการเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่การเติบโตในอนาคตบนพื้นฐานของการลงทุนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการทำงานอย่างบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และระหว่างประเทศ เพื่อให้เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยสู่วิสัยทัศน์ที่คาดหวังได้อย่างแท้จริง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นโดยอำนาจหน้าที่และได้มีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนพัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวตามกฎหมายดังนี้

1. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน (14) การส่งเสริมการท่องเที่ยว

2. ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2546 เรื่องกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดการระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ข้อ 2 (4) การส่งเสริมจารีต ประเพณี วัฒนธรรม การท่องเที่ยว

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้เล็งเห็นความสำคัญของการเสริมสร้างกิจกรรม เพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชาวจังหวัดขอนแก่นในช่วงเทศกาลสงกรานต์ที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าสู่จังหวัดขอนแก่นเป็นจำนวนมาก หมู่บ้านนุงจางเป็นอีกแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าชมสถานที่และกิจกรรมการแสดงเป็นจำนวนมากในแต่ละปี เป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตแตกต่างจากหมู่บ้านอื่น มีความคุ้นเคยกัน บุตรหลานได้คลุกคลีกับงูได้เข้าใจพฤติกรรม เกิดการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง ความน่าเกรงขามและความดุร้ายของงูจางรักเร่ขยายยาสมุนไพรของหมู่บ้านนี้ ก็มีใจหาญกล้าพอที่จะเสี่ยงชีวิตทำหาย กับอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกเสี้ยว

วินาทีของการแสดง โดยยึดหลัก หากทำกรรมดีก็ได้รับความสุขความเจริญ หากทำกรรมชั่วก็คอยล้างผลาญให้ประสบแต่ความทุกข์และความเสื่อม ความเชื่อเรื่องการสะท้อนเรื่องกรรมเป็นความเชื่อที่สอนกันมารุ่นสู่รุ่น ต้องยึดหลักในการทำกรรมดี มีความเจริญก้าวหน้า ชาวบ้านโคกสง่าไม่กินงู อนุรักษ์งู ชาวบ้านเชื่อว่าพญางูจงอางเป็นตัวแทนของพญานาค ด้วยความเป็นอัตลักษณ์ วิถีชุมชน ประเพณีที่ควรอนุรักษ์ จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว เทศกาลวันงูจงอางโลก ประจำปี 2562 เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์และสนับสนุนกิจกรรมที่ให้ประโยชน์และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยทั่วไปด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว สามารถให้ประชาชนเห็นความสำคัญและรักษาวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นไว้ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว และกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน หลังได้รับการสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์จัดโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นประจำทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้ 1) เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในงานเทศกาลประเพณี 2) เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์สนับสนุนยุทธศาสตร์และเสริมสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่นอย่างครบวงจร 3) เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น 4) เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านงูจงอางให้เป็นที่รู้จักยิ่งขึ้น 5) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม และเพิ่มการกระจายรายได้แก่ประชาชนในท้องถิ่น 6) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่นตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งมีเป้าหมายทั้งประชาชน นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ในงานเทศกาลประเพณีวันงูจงอางโลก ประจำปี 2562 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 1) ประชาชนได้สืบสานวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 2) แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านงูจงอางได้รับการประชาสัมพันธ์เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว 3) ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมท้องถิ่น 4) ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จึงได้ทำการตรวจติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแก่ผู้นำท้องถิ่น นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ เพื่อสร้างความเข้มแข็งสามัคคีในชุมชน และสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ระบบนิเวศน์ วงจรชีวิตของสัตว์เลื้อยในชุมชนให้คงอยู่สืบไป อีกทั้งยังช่วยให้ผู้บริหารนำข้อมูลผลการประเมินมาวิเคราะห์และประเมินผลแผนพัฒนา และเพื่อให้ทราบผลสัมฤทธิ์ของโครงการดังกล่าว ว่าเป็นไปตามแผนการดำเนินการและเป้าหมายที่วางไว้ และทราบปัญหา อุปสรรคจากการดำเนินงานทั้งสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือและแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผลโครงการ

1. เพื่อทราบถึงความพึงพอใจของประชาชน นักท่องเที่ยว ที่เข้าเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อทราบความก้าวหน้า ตลอดจนความคุ้มค่าของโครงการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

4. เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น

5. เพื่อทราบถึงแนวทางแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

6. เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศแหล่งท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในการพัฒนาครั้งต่อไป

1.3 ขอบเขตการติดตามและประเมินผลโครงการ

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ทำการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชน นักท่องเที่ยว ที่เข้าเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการความก้าวหน้า บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งความคุ้มค่า ปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ และแนวทางแก้ไขให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนที่วางไว้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

2. **ขอบเขตด้านประชากร** ทำการติดตามและประเมินผล ประชาชนและนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่เข้าร่วมกิจกรรมวันรุ่งอรุณใจโลก ประจำปี 2562 ดังนี้

1) กลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 300 คน

2) ชาวบ้านพร้อมประชาชนทั่วไป จำนวน 100 คน

3. **ขอบเขตเชิงพื้นที่** บริเวณแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านรุ่งอรุณใจโลกแห่งประเทศไทย บ้านโคกสง่า ตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

4. **ขอบเขตด้านระยะเวลา** ได้ติดตามและประเมินผลโครงการที่เริ่มดำเนินงานตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2562 – เดือน กรกฎาคม 2562

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่นที่มีผลต่อการดำเนินการโครงการ เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด

2. ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น

3. ทำให้ทราบความก้าวหน้า ตลอดจนความคุ้มค่าของโครงการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

4. ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น

5. ทำให้ทราบถึงแนวทางแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ สามารถปรับกลยุทธ์ในการบริหารงานเพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว อย่างสมดุลในเชิงการท่องเที่ยวยุคปัจจุบัน

6. ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศแหล่งท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในการพัฒนาครั้งต่อไปและเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจในการกำหนดหรือปรับปรุงการที่จะดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หมู่บ้านจุงอางแห่งประเทศไทย หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านจุงอางแห่งประเทศไทย ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านโคกสง่า ตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล กรุงเทพมหานครและการปกครองพิเศษเมืองพัทยา ในการศึกษาี้ หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน บ้านโคกสง่า ต.ทรายมูล อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น ในการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น
4. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความพึงพอใจ ตามทัศนคติ ความคิดเห็น ความรู้สึกนึกคิดของประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยวที่เข้าชมหมู่บ้านจุงอาง ที่ได้จากแบบสอบถามที่ทำการประเมินผลนี้

บทที่ 2

แนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1 โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นโดยอำนาจหน้าที่และได้มีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนพัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวตามกฎหมายดังนี้

1. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน (14) การส่งเสริมการท่องเที่ยว

2. ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2546 เรื่องกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดการระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ข้อ 2 (4) การส่งเสริมจารีต ประเพณี วัฒนธรรม การท่องเที่ยว

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้เล็งเห็นความสำคัญของการเสริมสร้างกิจกรรม เพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชาวจังหวัดขอนแก่นในช่วงเทศกาลสงกรานต์ที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าสู่จังหวัดขอนแก่นเป็นจำนวนมาก หมู่บ้านทุ่งนางเป็นอีกแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาชมสถานที่และกิจกรรมการแสดงเป็นจำนวนมากในแต่ละปี เป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตแตกต่างจากหมู่บ้านอื่น มีความคุ้นเคยกัน บุตรหลานได้คลุกคลีกับงูได้เข้าใจพฤติกรรม เกิดการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง ความน่าเกรงขามและความดุร้ายของงูจงอาง รักเร่ขายยาสมุนไพรของหมู่บ้านนี้ ก็มีใจหาญกล้าพอที่จะเสี่ยงชีวิตทำหาย กับอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกเสี้ยววินาทีของการแสดง โดยยึดหลัก หากทำกรรมดีก็ได้รับความสุขความเจริญ หากทำกรรมชั่วก็คอยล้างผลาญให้ประสบแต่ความทุกข์และความเสื่อม ความเชื่อเรื่องการสะท้อนเรื่องกรรมเป็นความเชื่อที่สอนกันมารุ่นสู่รุ่น ต้องยึดหลักในการทำกรรมดี มีความเจริญก้าวหน้า ชาวบ้านโคกสง่าไม่กินงู อนุรักษ์งู ชาวบ้านเชื่อว่าพญางูจงอางเป็นตัวแทนของพญานาค ด้วยความเป็นอัตลักษณ์ วิถีชุมชน ประเพณีที่ควรอนุรักษ์ จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว เทศกาลวันงูจงอางโลก ประจำปี 2562 เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์และสนับสนุนกิจกรรมที่ให้ประโยชน์และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยทั่วไปด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว สามารถให้ประชาชนเห็นความสำคัญและรักษาวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นไว้ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว และกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน หลังได้รับการสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์จัดโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นประจำทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้ 1) เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในงานเทศกาลประเพณี 2) เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์สนับสนุนยุทธศาสตร์และเสริมสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่นอย่างครบวงจร 3) เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น 4) เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านงูจงอางให้เป็นที่รู้จักยิ่งขึ้น 5) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม และเพิ่มการกระจายรายได้แก่ประชาชนในท้องถิ่น 6) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่นตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว

ซึ่งมีเป้าหมายทั้งประชาชน นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดขอนแก่น ในงานเทศกาลประเพณีวันจุฬาลงกรณ์ ประจำปี 2562 ประกอบด้วยกิจกรรมส่งเสริมประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น บายศรีสู่ขวัญจุฬาลงกรณ์ รถตกแต่งขบวนแห่งจุฬาลงกรณ์ ร่วมขบวนแห่ ขอพรเจ้าพ่อจุฬาลงกรณ์ หมู่บ้านจุฬาลงกรณ์แห่งประเทศไทย บ้านโคกสง่า อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น การจัดประชาสัมพันธ์สินค้าด้านการท่องเที่ยว กลุ่ม OTOP นวัตกรรม จัดขึ้นวันที่ 11 – 17 เมษายน 2562 สถานที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านจุฬาลงกรณ์แห่งประเทศไทย บ้านโคกสง่า หมู่ที่ 6 ตำบลทรายมูล อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 1) ประชาชนได้สืบสานวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 2) แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านจุฬาลงกรณ์ได้รับการประชาสัมพันธ์เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว 3) ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมท้องถิ่น 4) ส่งเสริมการท่องเที่ยว ตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล

เพื่อให้ทราบผลการวัดผลการดำเนินการของโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในครั้งนี้ ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลแผนงานโครงการ กองแผนและงบประมาณ ได้ใช้แนวคิด วิธีการดำเนินงานและงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทาง คือ

1. พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2551 และ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2562
2. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564)
3. บทวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
5. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
6. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
7. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
8. แนวคิดเกี่ยวกับ Home Stay
9. หมู่บ้านจุฬาลงกรณ์แห่งประเทศไทย
10. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2551 และ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2562

พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“แหล่งท่องเที่ยว” หมายความว่า รวมถึง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดสร้างขึ้น

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยว

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “การบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยว” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 และให้ใช้ข้อความนี้แทน “ “การบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยว” หมายความว่า การจัดสร้าง พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การรักษาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาบริการท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยว การสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวหรือการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเที่ยว นักท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงหลักการการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ตลอดจนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมอันเป็นการสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน”

มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 และให้ใช้ข้อความนี้แทน “มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “ท.ท.ช.” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นรองประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย นายกสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย นายกสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย ประธานหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินเจ็ดคน เป็นกรรมการ

ให้ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นกรรมการและเลขานุการ และอธิบดีกรมการท่องเที่ยวและผู้ว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน โดยต้องแต่งตั้งจากรายชื่อของผู้ซึ่งสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเสนอไม่น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินสี่คน

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ คณะกรรมการอาจมีมติให้เชิญรัฐมนตรีหรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจโดยตรงเกี่ยวกับเรื่องที่จะพิจารณาให้เข้าร่วมประชุมเป็นครั้งคราวในฐานะกรรมการด้วยก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้ซึ่งได้รับเชิญและมาประชุมมีฐานะเป็นกรรมการสำหรับการประชุมครั้งที่ได้รับเชิญนั้น”

2.2.2 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564)

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564) ที่ได้กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2561 เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาในระยะเวลา 5 ปี เพื่อเป้าหมายการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศพัฒนาแล้ว มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างยั่งยืน สอดคล้องตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2567) ได้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับการวางรากฐาน และแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ทั้งด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรการท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการสร้างสมดุลของการพัฒนาทั้งในมิติของพื้นที่ เวลา กิจกรรม รูปแบบ และกลุ่มนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ชุมชนและการเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่การเติบโตในอนาคตบนพื้นฐานของการลงทุนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการทำงานอย่างบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และระหว่างประเทศ เพื่อให้เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยสู่วิสัยทัศน์ที่คาดหวังได้อย่างแท้จริง โดยกำหนดเป้าประสงค์ 1) การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว 2) การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างสมดุล 3) การกระจายรายได้และผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวสู่ทุกพื้นที่และทุกภาคส่วน 4) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทย พันธกิจ 5 ข้อดังนี้ 1) พัฒนาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการในการท่องเที่ยวทุกรูปแบบอย่างมีมาตรฐานและสมดุลอีกทั้งมีความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และอัตลักษณ์วิถีไทย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยให้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล สามารถรองรับปริมาณของนักท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง 3) พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับภูมิภาคและระดับโลกสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ตลอดจนสร้างความเข้าใจและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย จิตสำนึกท้องถิ่นและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี 4) สร้างสมดุลในนักท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทยและการสร้างความมั่นใจของนักท่องเที่ยว เพื่อผลักดันประเทศไทยสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพตามเป้าหมายให้สามารถสร้างรายได้และส่งเสริมการกระจายรายได้ให้แก่ประเทศอย่างยั่งยืน 5) ส่งเสริมการบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมและบูรณาการของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนให้มีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และพันธกิจ ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560-2564) จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนายออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยวไทยผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทยและการสร้างความ

เชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ แนวทางการขับเคลื่อน แบ่งเป็นดังนี้ 1) ระดับนโยบาย คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการพิจารณากำหนดนโยบายหรือให้ความเห็น กำกับดูแลนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบและสั่งการต่อไป 2) ระดับพื้นที่ ประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตการท่องเที่ยว คณะกรรมการประจำกลุ่มจังหวัดและคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ ซึ่งเป็นผู้รับนโยบายจากคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี หรือเป็นผู้รับนโยบายจากคณะกรรมการนโยบายที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ โดยมีแนวทางการปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ให้นำหลักการและแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ภายใต้แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วทุกภูมิภาครับทราบและนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งนี้ การดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และระเบียบต่างๆ ของกระทรวงมหาดไทย โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายพร้อมกำหนดผู้ประสานงานที่ชัดเจน พร้อมปฏิบัติงาน 3) ระดับชุมชน สนับสนุนให้ภาคประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในบริบทที่เหมาะสม โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นผ่านกระบวนการจัดทำแผนและขับเคลื่อนแผนพัฒนาระดับชุมชน โดยต้องมีการคำนึงถึงการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ รวมทั้งส่งเสริมสิทธิการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และส่งเสริมการตระหนักรู้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายภาคประชาชนเจ้าของพื้นที่ จะช่วยเพิ่มเอกลักษณ์และความเป็นไทยให้กับประสบการณ์การท่องเที่ยว และเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ประชาชนอย่างแท้จริง

2.2.3 บทวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1) โครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 พ.ศ.2546 มีโครงสร้างประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ถู้อตามเกณฑ์จำนวนราษฎรแต่ละจังหวัด ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง ซึ่งแต่ละจังหวัด สามารถมีจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ตามจำนวน 24,30,36,42,48 คน ตามลำดับและฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนทั้งจังหวัด และรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยนายกองค์การ

บริหารส่วนจังหวัดแต่งตั้ง ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ตามเกณฑ์กฎหมายกำหนดและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถแต่งตั้งที่ปรึกษาและเลขานุการรวมกันได้ไม่เกิน 5 คน โดยมีข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ช่วยเหลือในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามกฎหมายและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามนโยบายอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2546 มีหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ตามมาตรา 45) และอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (ตามมาตรา 17) ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองได้ และประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัดเพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีพื้นที่ทับซ้อนกับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีภารกิจอำนาจหน้าที่มากมายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งด้านการบริหารจัดการและการสนับสนุน การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

2) โครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่เดียวกันกับจังหวัดขอนแก่น มีอัตราการขยายตัวของการพัฒนาค่อนข้างมากโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจสูง จากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมการค้า และการบริการมากขึ้น โดยใช้ปัจจัยความได้เปรียบในด้านแรงงาน การเป็นศูนย์รวบรวมวัตถุดิบ การเป็นศูนย์กลางการคมนาคม และความพร้อมในด้านปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนความพร้อมในด้านของสถาบันการเงินที่จะให้การสนับสนุน ในขณะที่โครงสร้างเศรษฐกิจภาคการเกษตรนั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นแหล่งที่มาของรายได้หลักของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในจังหวัดก็ตาม แต่ก็มีอัตราการขยายตัวในลักษณะถดถอย โดยมีแนวโน้มที่จะลดความสำคัญและบทบาทลง ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตในภาคเกษตรกรรมส่วนใหญ่จะอาศัยธรรมชาติเป็นหลัก ซึ่งมีความแปรปรวนสูง ในขณะที่เดียวกันแรงงานภาคเกษตรก็มีจำกัด เนื่องจากส่วนใหญ่จะเคลื่อนย้ายแรงงานออกไปสู่นอกภาคการเกษตรมาก

ขึ้นในด้านสังคมจะพบว่า ตามชุมชนมีความหนาแน่นขึ้น และเริ่มมีแนวโน้มของการเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น โดยมีประชากรเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ชนบทประชากรเริ่มจะลดน้อยลงตามลำดับ โดยส่วนใหญ่จะเป็นวัยเด็กและผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ในส่วนการส่งเสริมและสนับสนุนโดยภาครัฐ จะพบว่าได้มีการจัดตั้งส่วนราชการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับ เพื่อรองรับการขยายตัวของความเจริญในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปัจจุบันนี้มีส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งระดับส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคที่มีที่ตั้งอยู่ในจังหวัดขอนแก่น ประมาณ 250 หน่วยงาน ที่จะทำหน้าที่ในการให้การส่งเสริมและสนับสนุนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในอนาคตต่อไป โดยโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 42 คน ประกอบด้วย ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 คน รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ฝ่ายบริหาร มีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในจังหวัด ทำหน้าที่บริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง จำนวน 3 คน มีเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 คน และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 4 คน แบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น 2 สำนัก 7 กอง และหน่วยตรวจสอบภายใน ได้แก่ สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กองกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด กองแผนและงบประมาณ กองคลัง สำนักการช่าง สำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กองพัสดุและทรัพย์สิน กองการเจ้าหน้าที่ หน่วยตรวจสอบภายในและโรงเรียนในสังกัด 20 โรงเรียน ดังนี้ (1) โรงเรียนบ้านหนองเสี้ยว (2) โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม (3) โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตย์อุปลัมภ์) (4) โรงเรียนแท่นศิลาพิทยศึกษา (5) โรงเรียนศรีเสมาวิทยาเสริม (6) โรงเรียนพิศาลปทุมณวิทยา (7) โรงเรียนชำสูงพิทยาคม (8) โรงเรียนพระธาตุขามแก่นพิทยาลัย (9) โรงเรียนหนองโนประชาสรรค์ (10) โรงเรียนพู่ดำพิทยาคม (11) โรงเรียนโคกสูงประชาสรรค์ (12) โรงเรียนโนนหันวิทยายน (13) โรงเรียนสีชมพูศึกษา (14) โรงเรียนมัธยมหนองเขียด (15) โรงเรียนพระยีนวิทยาการ (16) โรงเรียนเปรมติณสูลานนท์ (17) โรงเรียนนาจ้ววิทยาสรรค์ (18) โรงเรียนชัยสมบูรณพิทยาลัย (19) โรงเรียนโนนโพธิ์วิทยาคมและ(20) โรงเรียนบ้านบะแค

2.2.3 หมู่บ้านจุงอางแห่งประเทศไทย

ความเป็นมาของหมู่บ้านจุงอาง

บ้านโคกสง่าหรือประชาชนทั่วไปรู้จักในนาม “หมู่บ้านจุงอาง” เป็นหมู่บ้านที่มีความเก่าแก่อายุกว่า 109 ปี ประชาชนมีวิถีชีวิตการทำมาหากินที่มีความเป็นอัตลักษณ์แตกต่างจากหมู่บ้านอื่น ๆ แต่ในความแตกต่างก็ยังคงแฝงด้วยความเหมือนในวิถีชีวิตการทำมาหากินแบบสังคมชนบททั่วไป คือการทำอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่นา เลี้ยงสัตว์ ความแตกต่างที่โดดเด่นของหมู่บ้านโคกสง่าคือ การเพาะเลี้ยงงู การแสดงงู ควบคู่กับการออกเร่ขายยาสมุนไพร โดยนำภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเกี่ยวกับยาสมุนไพรรวมกับความรู้เกี่ยวกับงู

จากการสัมภาษณ์พ่อใหญ่ทา บุตรตา ประธานชมรมจุงอาง (ปี พ.ศ.2553) (สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น <https://esanwisdom.kku.ac.th/en/18-2015-07-28-05-56-30/62-2015-09-08-09-13-11.html>) ทำให้ทราบว่า ก่อนปี พ.ศ. 2535 มีผู้อาวุโสของหมู่บ้าน ประมาณ 2-3 ครอบครัวประกอบอาชีพ

แสดงกลเพื่อขายสมุนไพร ซึ่งเป็นยาดีของหมู่บ้านและมีชื่อเสียงเป็นที่ต้องการของคนต่างถิ่น คือ 1) ว่านพญา
งู สรรพคุณแก้พิษงูเวลาถูกกัดให้ต้มกิน 2) ยาสามราก ประกอบด้วย ต้นส่อหว่า สมัดใหญ่ และนมสาว
สวรรค์ สรรพคุณเป็นยาแก้เลือดลมไม่ดีของสตรี ประจำเดือนมาไม่ปกติ คลอดลูกแล้วแทนการอยู่ไฟ ช่วยทำให้น้ำ
นมมาเร็วขึ้น หรือช่วยทำให้คนที่มึนน้ำนมน้อยมีน้ำนมมากขึ้น สมัยก่อนหมออาจจะใช้วิธีการฝนรากใส่เนื้อให้กิน
หรือดองกับเหล้าให้ดื่ม ปัจจุบันใช้วิธีการต้มรากสมุนไพรทั้งสามในหม้อเดียวกันแล้วต้มน้ำยาต้มขณะที่ยังอุ่น และ 3)
ยาสองราก ประกอบด้วย ต้นตองแล่ง (รากมีสีแดง) และต้นครกดำ (รากมีสีดำ) สรรพคุณ แก้โรคท้องร่วง โรค
กระเพาะ โรคลำไส้ โดยการต้มรากสมุนไพรทั้งสองในหม้อเดียวกันแล้วต้มน้ำยาต้มขณะที่ยังอุ่น ซึ่งในการแสดงกล
ทุกครั้ง ผู้แสดงจะนำงูจางไปร่วมแสดงโชว์การต่อสู้ระหว่างงูกับคนและงูกับพังพอนด้วย จนถึงปี พ.ศ. 2535 พ่อ
ใหญ่ทา บุตรตา ได้เกิดความคิดว่า จังหวัดสุรินทร์มีการจัดแสดงช้างเป็นงานประเพณี มีผู้คนจากต่างถิ่นไปชมการ
แสดงช้างเป็นจำนวนมาก ทำให้ชาวบ้านที่เลี้ยงช้างมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการแสดงช้าง ทำอย่างไรจะทำให้ชาวบ้าน
โคกสง่ามีรายได้เช่นนั้นบ้าง จึงเกิดความคิดว่า ที่หมู่บ้านโคกสง่ามีการเลี้ยงงูจางเพื่อนำไปแสดงกลร่วมกับการ
ขายสมุนไพร ชาวบ้านต้องร่อนเร่ไปตามที่ต่าง ๆ เพื่อแสดงกลหารายได้มายังชีพ บางคนออกจากบ้านไปหลายวัน
กว่าจะได้กลับมาบ้านเพื่อนำเงินมาให้ลูกเมีย บางคนก็ต้องไปหาเงินเป็นเดือนถึงจะได้กลับบ้าน จึงเกิดความคิดว่า
ทำอย่างไรจะทำให้ชาวบ้านไม่ต้องไปร่อนเร่พเนจรต่างถิ่นเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว จึงได้นำความคิดนี้ไป
ปรึกษาเพื่อน คือ พ่อใหญ่พยนต์ พันขันตี ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี ทั้งสองท่านจึงได้ไปขอความช่วยเหลือ
จากท่านสมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) สำเร็จ เย็นสบาย และ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ปัญญา ศรีปัญญา ให้
ช่วยสนับสนุนและผลักดันงบประมาณของทางราชการให้ ระหว่างรอนบประมาณสนับสนุนจากทางราชการ พ่อ
ใหญ่ทั้งสองร่วมกับผู้อาวุโสของหมู่บ้านได้พึ่งตนเอง โดยจัดการแสดงโชว์การต่อสู้ระหว่างงูกับคนและงูกับพังพอน
ขึ้นในหมู่บ้าน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางวิทยุกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์ทั้งระดับท้องถิ่นและส่วนกลาง ซึ่ง
ได้รับการสนับสนุนจาก ส.จ. และ ส.ส. ทั้งสองท่าน ทำให้บ้านโคกสง่าเริ่มเป็นที่รู้จักของคนต่างถิ่นว่าเป็นหมู่บ้านงู
จางนับแต่นั้นมา

ปี พ.ศ. 2537 ด้วยการผลักดันของหลายฝ่าย ทำให้ทางราชการได้จัดสรรงบประมาณก่อสร้าง
ถนนลาดยางเข้าหมู่บ้านโคกสง่า ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกในการเดินทางมาชมการแสดงงูจาง
ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 พ่อใหญ่ทา บุตรตาและพ่อใหญ่พยนต์ พันขันตี เห็นว่า การแสดงงูจาง
เริ่มมีรายได้เป็นกอบเป็นกำ เห็นสมควรที่จะมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ จึงได้ร่วมกันจัดตั้ง “ชมรมงู
จาง” ขึ้น โดยมีพ่อใหญ่ทา บุตรตา เป็นประธานชมรม พ่อใหญ่พยนต์ พันขันตี เป็นกรรมการและเลขานุการ
และมีผู้อาวุโสในหมู่บ้านอีกประมาณ 10 คนร่วมเป็นคณะกรรมการ
โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี สำหรับตำแหน่งกรรมการมีการเปลี่ยนแปลง
กรรมการทุกสองปี แต่สำหรับพ่อใหญ่ทา บุตรตา ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากชาวบ้านให้เป็นประธานชมรม
ทุกสมัย นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 จนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2539 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3 ได้
ให้การสนับสนุน โดยส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสมาคมเพื่อสวนสัตว์ไทยงูจางบ้านโคกสง่า เพื่อมาบริหารจัดการและ
ส่งเสริมการแสดงงูจางร่วมกับชมรมงูจาง และได้จัดให้บ้านโคกสง่าเป็นเส้นทางท่องเที่ยวของภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้บ้านโคกสง่าเป็นที่รู้จักในวงกว้างของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผู้คนมาชมการ
แสดงทุกวันและชื่อเสียงขจรไปไกลระดับประเทศและระดับนานาชาติในที่สุด

ปี พ.ศ. 2541 ทางราชการได้สนับสนุนงบประมาณปรับปรุงถนนทางเข้าหมู่บ้านโคกสง่าจาก
ถนนลาดยางเป็นถนนคอนกรีต ทำให้ชาวบ้านในละแวกนั้นและนักท่องเที่ยวเดินทางสัญจรไปมาสะดวกมากขึ้น
เนื่องจากการคมนาคมสะดวก

ในปี พ.ศ. 2549 องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้ให้การสนับสนุนเป็นเจ้าภาพร่วมจัดแสดง
งูจงอางในช่วงเทศกาลสงกรานต์ และสนับสนุนงบประมาณดำเนินการ จนเกิดเป็นประเพณีวันงูจงอางนับแต่นั้นสืบ
มา และชมรมงูจงอางก็ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “ชมรมหมู่บ้านงูจงอางแห่งประเทศไทย” มีคณะกรรมการบริหาร
ชมรม จำนวน 15 คน และคณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี

ปีพ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบัน การจัดประเพณีวันงูจงอาง มีหน่วยงานและองค์กรที่ร่วมกันเป็น
เจ้าภาพจัดงาน คือ สมาคมเพื่อสวนสัตว์ไทยงูจงอางบ้านโคกสง่า กลุ่มเกษตรกรผสมผสานทรายมูล ชมรมงูจงอาง
และองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยการสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูมิภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3

อัตลักษณ์ของชุมชน (เว็บไซต์กรมการพัฒนาชุมชน : <http://www.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/110/2018/09/8.%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%87%E0%B9%88%E0%B8%B2-%E0%B8%88.%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%81%E0%B9%88%E0%B8%99.pdf>)

บุคคลที่คิดและเป็นผู้แสดงกับงูคนแรกคือ พ่อเคน ยงลา และต่อมาได้เปลี่ยนจากงูเห่ามาเป็นงู
จงอางแสดงแทน เนื่องจากงูเห่าสามารถพันพิษได้ในระยะไกลเป็นอันตรายมาก เมื่อการแสดงได้รับความสนใจจาก
ประชาชนมาก ๆ จึงเกิดความคิดที่จะนำคนเข้ามาในหมู่บ้าน โดยที่ไม่ต้องออกเร่ขายสมุนไพรและแสดงงูตามที่ตั้งต่าง
ๆ อีก จึงหางูมาเพาะเลี้ยงไว้ที่บ้านเรือนและเพิ่มจำนวนครัวเรือนขึ้นไปเรื่อย ๆ จนกลายเป็น “หมู่บ้านงูจงอาง” วิถี
ชีวิตของชาวบ้านที่นี่เกี่ยวพันกับงูมาตลอดหลายอายุคน ชาวบ้านโคกสง่าเลี้ยงงูเสมือนเป็นสัตว์เลี้ยงชนิดหนึ่ง
เหมือนกับสุนัขหรือแมว เพราะทุกครัวเรือนจะเลี้ยงงูจงอางเอาไว้

นอกจากนี้ยังฝึกเด็กเล็กให้มีความคุ้นเคยกับงูเพื่อให้เด็กสามารถแสดงโชว์กับงูได้เป็นการหารายได้ให้แก่ครอบครัวอีกทางหนึ่ง และเพื่อเป็นการสืบทอดวิชาความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านโคกสง่าให้คงอยู่ตลอดไป

เส้นทางท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์โดยชุมชน

หากพูดถึงด้านการท่องเที่ยวกิจกรรมการแสดงงูของหมู่บ้าน ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวหรือบุคคลทั่วไปในการเข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงาน ดังนั้นชาวบ้านโคกสง่าจึงได้ร่วมมือกันในการจัดตั้งชมรมงูจงอางขึ้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์พันธุ์งูและเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้าน โดยจัดกิจกรรมการแสดงนิทรรศการงูและการดำรงชีวิตของงูในโรงเรียนเพาะพันธุ์งูจงอาง กราบไหว้ขอพรศาลปู่ตาและศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่งูจงอาง ตามความเชื่อ และความนับถือของชาวบ้าน ชมการแสดงการชกมวยระหว่างงูกับคน การแสดงของสาวน้อยงูจงอาง กราบนมัสการ “หลวงปู่กระโดน” พระไม้แกะสลักมีอายุกว่าร้อยปี ซึ่งประดิษฐานอยู่ที่วัดศรีธรรมมา โดยชาวบ้านมีความเชื่อว่า หลวงปู่กระโดนเป็นพระเสี่ยงทายที่แม่นยำซึ่งชาวบ้านที่อยากทราบว่า จะหาสิ่งใดสำเร็จหรือไม่นั้นก็มาเสี่ยงทายกับพระองค์นี้ จุดต่อไปบริเวณไม่ไกลกันมีวัดป่าปิยะราช ที่มีพระปางไสยาสน์องค์ใหญ่สวยงามสามารถเข้าไปกราบขอพรได้ เพื่อความเป็นสิริมงคล จุดสุดท้ายแวะเที่ยวชมทัศนียภาพอ่างเก็บน้ำโคกไท อ่างเก็บน้ำโบราณที่มีความเก่าแก่มากของที่นี่ หมู่บ้านงูจงอางแห่งนี้มีหว่านสมุนไพรที่ขึ้นชื่อ คือ ว่านถอนพิษงู โดยชาวบ้านนิยมนำมาฝนทาบริเวณข้อมือ แขน ขา หรือจุดที่มีอาการปวดเมื่อย ปัจจุบันชาวบ้านโคกสง่า ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ทำจากว่านถอนพิษงูภายใต้เครื่องหมายการค้า “นาคา” เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ พกพาได้ง่ายเหมาะที่จะเลือกซื้อเป็นของฝาก มีทั้งรูปแบบของน้ำมันสมุนไพรแก้อาการปวดเมื่อย ยาหม่อง เพื่อบรรเทาอาการปวด ถอนพิษจากการถูกแมลงกัด ต่อย ยาต้มช่วยให้รู้สึกสดชื่น แก้อาการเวียนศีรษะ หน้ามืด อีกทั้งยังมีผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรอื่น ๆ อีกหลากหลายชนิด สามารถเข้าไปเลือกชมและเลือกซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสมุนไพรนาคาบ้านโคกสง่าได้ที่ร้านค้าชุมชนของหมู่บ้าน

2.2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

(1) ความหมายของการมีส่วนร่วม

คำว่า “การมีส่วนร่วม” นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายคน เช่น

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ (Mental and Emotional involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้ (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับ ทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527) ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าหมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุม การใช้และกระจาย ทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความ จำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการ ที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน การสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งรูปแบบส่วนบุคคล กลุ่มชน สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือ หลายเรื่องรวมกัน

ปรัชญา เวสารัชช (2528) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าหมายถึง การที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยการใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างส่วนตน ในกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การ พัฒนาของชุมชน

ดุขฎี อายุวัฒน์ และคณะ (2535) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้โอกาส ประชาชนเข้าร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่กระบวนการเบื้องต้นจนถึงกระบวนการสิ้นสุด โดยในการเข้าร่วมอาจจะ เข้าร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือครบวงจรก็ได้ การเข้าร่วมมีทั้งกลุ่มหรือองค์กร

อภิชัย พันธเสน (2539) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมอาจเริ่มต้นจากการพัฒนามาจากข้างล่าง แทนวิธีการพัฒนามาจากนโยบายเบื้องบน จุดเริ่มต้นคือการกระจายอำนาจของการวางแผนจากส่วนกลางไปเป็น การวางแผนส่วนภูมิภาค

กล่าวโดยสรุปแล้ว “การมีส่วนร่วม” ของประชาชนมีความหมายเป็น 2 นัย ด้วยกัน คือ (พรชัย รัศมีแพทย์, 2540)

1. ความหมายอย่างกว้าง การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของประเทศ และการบริหารประเทศ โดยผ่านกระบวนการทางการเมือง เช่น การ เป็นผู้บริหารพรรคการเมือง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเป็นรัฐมนตรี การเป็นคณะรัฐมนตรี เป็นต้น รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นและ การเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น ด้วย

2. ความหมายอย่างแคบ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปช่วย สนับสนุนงานซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยกระทำการภายในกรอบของกฎหมายหรือนโยบายของรัฐ เจือปนไขและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ทัตดาว บุญपाल (2530) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางสังคมของชุมชนของบุคคลนั้น มี ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพ และที่อยู่อาศัย โดย

บุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจตกต่ำ จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนน้อยกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง นอกจากนั้นแล้วได้มีการแหล่งอำนาจและการตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน 13 ตัวแปรซึ่งจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน คือ ด้านการศึกษา และการเงินเป็นสิ่งที่แสดงถึงสถานภาพทางสังคม แหล่งอำนาจทั้งสองชนิดนี้ ถ้าผู้ใดได้ครอบครองหรือมีไว้ ก็จะเป็นผู้ที่มีบทบาทสูงในชุมชน โดยเฉพาะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

ดังนั้น จึงสรุปการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การพัฒนาทั้งในแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐทุกระดับ ร่วมติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชน ชุมชนและเครือข่ายทุกรูปแบบในพื้นที่ ในการวิจัยนี้ มุ่งวิจัยการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

(2) ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์ (2526) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ร่วมคิด : สภาพปัญหาที่มีอยู่ และสาเหตุปัญหา
2. ร่วมวางแผน : วิเคราะห์สาเหตุ จัดลำดับความสำคัญของปัญหาพิจารณาทางเลือก
3. ร่วมดำเนินการ: ดำเนินงานตามโครงการและแผนกำหนดโครงการและแผนงาน
4. ร่วมติดตามประเมินผล : ประเมินผลความสำเร็จหรือล้มเหลวเป็นระยะๆ และแก้ไข

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องให้บรรลुวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ 8 ประการ คือ

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์การ
2. ร่วมคิดหรือสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาขององค์การ หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การ หรือสนองความต้องการขององค์การ
3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดหรือแก้ไขและสนองความต้องการขององค์การ
4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน

7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ทำไว้ ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เกิดประโยชน์ ได้ตลอดไป

อคิน ระพีพัฒน์ (2527) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

สรุปขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ก็คือ การที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม ร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วม จัดการ ร่วมดำเนินการ และร่วมตัดสินใจในกิจกรรมนั้นๆ ให้บรรลุเป้าหมายตลอดจนร่วมติดตามการประเมินผล งานด้วย

(3) แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน

สมลักษณ์ ไชยเสรีฐ (2549) ได้แบ่งแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 3 ด้าน หลัก คือ ด้านประชาชน ด้านการมีส่วนร่วม และด้านภาครัฐ โดยการมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประชาชนที่เป็นบุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินการพัฒนา ช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล เพื่อให้เกิดการยอมรับ และก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดกันทุกฝ่าย

(4) เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วม มี 3 ประการ คือ

1. ต้องมีอิสรภาพ หมายถึง มีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ การถูกบังคับให้เข้าร่วมไม่ว่าจะในรูปแบบใด ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม

2. ต้องมีความเสมอภาค บุคคลที่เข้าร่วมในกิจกรรมใดจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ

3. ต้องมีความสามารถ บุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นๆ หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาค แต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม มี 3 ด้าน คือ

1. ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจน การให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ จะต้อง มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

2. ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามี รูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อที่บุคคลจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

3. ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้ว โดยพื้นฐานโดยแท้จริงนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมอาจจะไม่สามารถกระทำได้ในทุก ประเด็น ดังนั้น จึงมีแนวทาง ทั่ว ๆ ไปบางประการเกี่ยวกับประเด็นที่ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ได้แก่

- 3.1 การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ
- 3.2 การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น
- 3.3 การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่เดิม
- 3.4 การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว
- 3.5 ความจำเป็นเพื่อให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของบุคคลจึงมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของสังคม ขึ้นอยู่กับความสนใจและประเด็นในการพิจารณา แต่มีเงื่อนไขพื้นฐานในการมีส่วนร่วมว่าต้องมีอิสรภาพ ความเสมอภาค และความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย และต้องมีกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดการมีส่วนร่วม เป็นการกระจายโอกาสให้บุคคลมีส่วนร่วม และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมถึงลดจนการควบคุมโดยตรงจากบุคคล

ดังนั้นจึง สรุปการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การพัฒนาทั้งในการแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐทุกระดับ ร่วมคิดติดตามประเมินผลและรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชน ชุมชนและเครือข่ายทุกรูปแบบในพื้นที่ ในการติดตามและประเมินผลนี้ จะเน้นการมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว และการติดตามและประเมินผล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น

2.2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา(2548) อ้างอิงมาจาก องค์การสหประชาชาติ(2506) ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวไว้ 3 ประเด็น คือ

1. การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางที่ไม่ได้ถูกบังคับหรือเพื่อสินจ้างโดยมีการวางแผนการเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังสถานที่หนึ่ง และใช้ยานพาหนะนำไปเป็นระยะทางไกลหรือระยะทางไกลก็ได้
2. การท่องเที่ยว หมายถึง จุดหมายปลายทางที่จะไปอยู่เป็นการชั่วคราวแล้วต้องเดินทางกลับที่อยู่อ่เดิมหรือภูมิลำเนา โดยเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางไปเยือนและใช้เวลาหนึ่งอยู่ ณ ที่นั้น ซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่เพียงพอสำหรับสนองความต้องการและความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน
3. การท่องเที่ยว หมายถึง ความมุ่งหมายของการเดินทางใดก็ได้ที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ โดยมีความมุ่งหมายในการเดินทางอยู่หลายอย่างด้วยกัน ซึ่งผู้เดินทางอาจมีความหมายในการเดินทางมากกว่าหนึ่งอย่างก็ได้

ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2546) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางเพื่อความเพลิดเพลิน และพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นการเดินทางที่มีเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ คือ

1. เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ได้ แต่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหารายได้

ด้อย ชุมสาย และญิบพัน พรหมโยธี (2527) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยว ต้องมีการเดินทางออกจากที่พักเป็นการชั่วคราว เพื่อพักผ่อนหย่อนใจเยี่ยมญาติ หรือวัตถุประสงค์อื่น ๆ แต่ไม่ใช่ การประกอบอาชีพ และตั้งถิ่นฐานเป็นการถาวร จากความหมายของการท่องเที่ยวแคบกว่าการเดินทาง การเดินทางอาจไปชั่วคราวเพื่อการพักผ่อน เยี่ยมญาติ หรือวัตถุประสงค์อื่น ๆ เช่นเดียวกับการท่องเที่ยว แต่การเดินทางรวมถึงการออกจากที่พักเพื่อประกอบอาชีพและการตั้งถิ่นฐานใหม่เป็นการถาวร ดังนั้น ความหมายของการเดินทางจึงกว้างกว่าการท่องเที่ยว ซึ่งคำทั้งสองนี้ใช้แทนกันได้จนกลายเป็นความหมายเดียวกัน

ชูสิทธิ์ ชูชาติ (2548) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวกับการเดินทาง สามารถใช้สลับเปลี่ยนกันได้ จนบางครั้งดูเหมือนว่าเป็นความหมายเดียวกันแต่ถ้าพิจารณาในเรื่องความหมายและ พฤติกรรมแล้ว การเดินทางกับการท่องเที่ยวแตกต่างกัน การเดินทาง หมายถึง การเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปสู่ สถานที่หนึ่งโดยใช้วิธีการและวัตถุประสงค์ในการเดินทางต่าง ๆ กัน หรือ บางครั้งการเดินทาง แล้วไม่กลับมาถึง สถานที่เดิม และในอีกความหมายหนึ่ง การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการและการ อำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดความสนุกสนานในการเดินทาง ตลอดจนการจัดกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการ สร้างความประทับใจ การบริการและการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ความหมายของการท่องเที่ยว เป็นการเดินทางจากที่หนึ่งไปยัง สถานที่หนึ่งได้โดยมีจุดมุ่งหมายปลายทาง และพักค้างคืนในสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการพักค้างคืนชั่วคราว ไม่ใช่ เพื่อการอยู่ถาวร การประกอบอาชีพหรือการทำงาน โดยวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เยี่ยมญาติ หรือท่องเที่ยว

ประเภทของการท่องเที่ยว (ข้อมูลเชิงวิชาการ - ท่องเที่ยว. 2548 : <http://www.most.go.th/>)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้คิดค้นนำเอาทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศมาจัดกิจกรรม จัดรูปแบบการท่องเที่ยว เพื่อขยายเส้นทางท่องเที่ยวและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรม สวน เกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ และสัตว์เลี้ยงแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่าง ๆ สถานที่รายการ ตลอดจนสถาบันการศึกษาที่มีงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การผลิตทางการเกษตรในลักษณะต่าง ๆ ได้ ความรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของ สถานที่นั้น

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการท่องเที่ยวไปในสถานที่ที่เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สังคมหรือชุมชนตามธรรมชาติ เพื่อชื่นชมและเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมสังคม ปลูกจิตสำนึกใน การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การเดินป่า การดำน้ำ การศึกษาวิถีชีวิต เป็นต้น

3. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งๆ ที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัยผู้ท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมองความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันผ่านสิ่งเหล่านี้

4. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามใน แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยว เพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและ / หรือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ เช่น การรับคำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพ การออกกำลังกายอย่างถูกวิธีการนวด/ อบ/ ประคบสมุนไพร การฝึกปฏิบัติสมาธิ ตลอดจน การตรวจร่างกาย การรักษาพยาบาล และอื่นๆ โดยเป็นการท่องเที่ยว ที่มีจิตสำนึกต่อการส่งเสริมและรักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย มี ประเภท คือ

4.1 การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health Healing) เป็นการท่องเที่ยวผนวกโปรแกรมการทำกิจกรรมบำบัดหรือฟื้นฟูโรค เช่น การผ่าตัดเสริมความงาม

4.2 การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion) เป็นการท่องเที่ยวไปในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และพักในโรงแรมหรือรีสอร์ทหรือศูนย์สุขภาพ ร่วมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่สถานที่นั้นๆ จัดขึ้น เช่นการนวดแผนไทย บริการสัณฐานบำบัด บริการอาบน้ำแร่ เป็นต้น

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ สามารถอธิบายองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ดังนี้

นักท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว ถ้าไม่มีนักท่องเที่ยวการท่องเที่ยวก็เกิดขึ้นไม่ได้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 6 ประเภท คือ

1) นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ(International Visitor) หมายถึง บุคคลที่มีได้พำนักถาวรในราชอาณาจักรไทย

2) นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน (International Tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้งอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 60 วัน

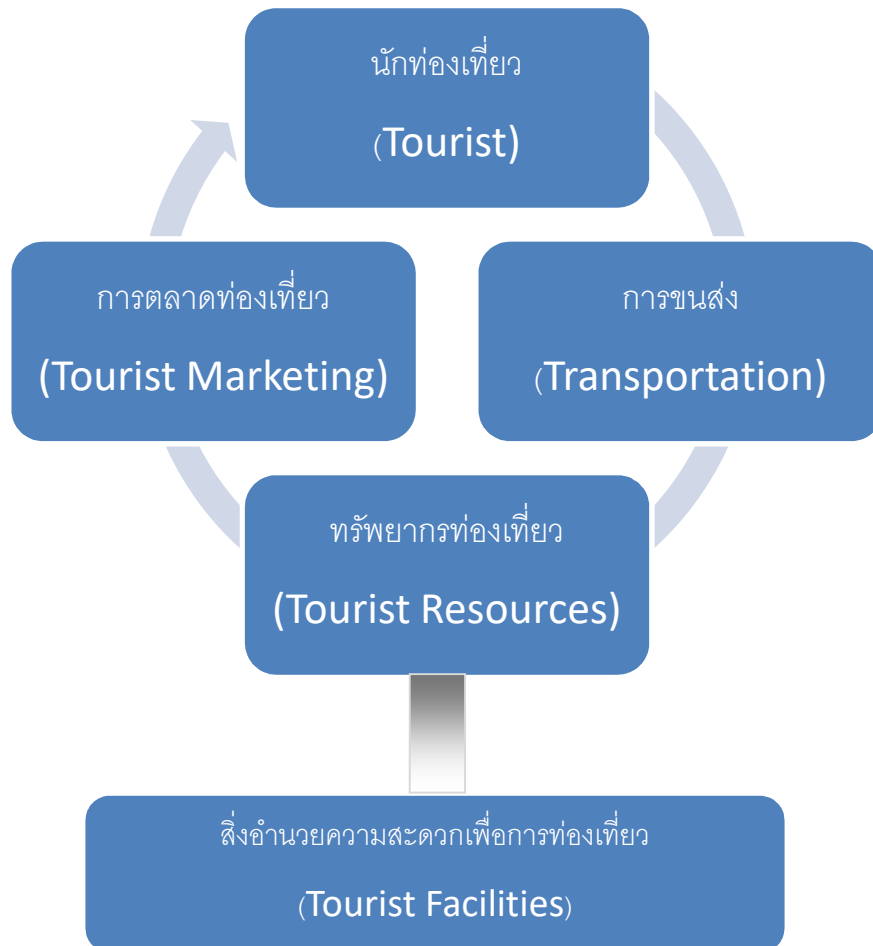
3) นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ไม่ค้างคืน (International Excursionist) หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้ง

4) นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Visitor) หมายถึง บุคคลทุกสัญชาติที่มีพำนักอาศัยถาวรอยู่ในราชอาณาจักรไทย และเดินทางไปยังสถานที่หนึ่งในอีกจังหวัดหนึ่ง ซึ่งมีใช่เป็นถิ่นที่อยู่ประจำ

5) นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน (Domestic Tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวในประเทศที่ค้างคืนนอกพำนักอาศัยปัจจุบันแต่ละครั้งอย่างน้อย 1 คืน

6) นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ค้างคืน (Domestic Excursionist) หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่มีได้พักค้างคืนนอกที่พำนักอาศัยปัจจุบัน

มีความสัมพันธ์กันเป็นวงจร ดังรูป

ภาพที่ 2 แสดงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, คู่มือการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบของ อบต.2543)

การตลาดท่องเที่ยว การที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวหนึ่งจะต้องมีการตลาดท่องเที่ยวในการชักนำให้เข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งการตลาดท่องเที่ยวหมายถึง ความพยายามที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของตนแล้วใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น โดยการตลาดท่องเที่ยวอาจทำได้ 2 วิธี คือ

1) การให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ทางการท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยว เป็นต้น

2) การโฆษณาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว หมายถึง การสื่อสารข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายโดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จดหมาย เป็นต้น เพื่อเชิญชวนกระตุ้นแรงเร้าให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวของตน

การขนส่ง หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวตัดสินใจจะไปท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวใดแล้วก็ต้องมีบริการขนส่งนำนักท่องเที่ยว ไปยังแหล่งท่องเที่ยว นั้น ซึ่งการขนส่งหมายถึง การจัดให้มีการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะประเภทต่างๆ จากภูมิลำเนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการและกลับสู่ภูมิลำเนา การขนส่งแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

- 1) การขนส่งทางรถยนต์
- 2) การขนส่งทางรถไฟ
- 3) การขนส่งทางเรือ
- 4) การขนส่งทางเครื่องบิน

ทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวและเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงามตามธรรมชาติ สามารถดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำพุร้อน ถ้ำน้ำตก บ่อน้ำร้อน ชายทะเล หาดทราย ทะเลสาบ และเกาะแก่ง เป็นต้น

2) ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถาน และ โบราณวัตถุ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามความประสงค์หรือประโยชน์ของมนุษย์เองทั้งที่เป็นมรดกในอดีต และได้สร้างเสริมในปัจจุบัน แต่มีผลดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น พระราชวัง ศาสนสถาน ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑสถาน กำแพงเมือง อุทยานประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์ และอนุสรณ์สถาน เป็นต้น

3) ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ซึ่งปฏิบัติยึดถือสืบทอดต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น สภาพชีวิตในชนบท หมู่บ้าน ชาวเขา ตลาดน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม สวนสนุก การแสดงสินค้าพื้นบ้าน การแข่งขันกีฬา และงานเทศกาล ประเพณีต่างๆ เป็นต้น

สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เป็นสรรพสิ่งทีรองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวไปด้วยความสะดวกสบายและปลอดภัยโดยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) การอำนวยความสะดวกในการเข้าและออกประเทศ เป็นการอำนวยความสะดวกในการผ่านเข้าและออกประเทศของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านการขนถ่าย กระเป๋าเดินทาง การตรวจตราหนังสือเดินทาง การตรวจค้นสิ่งของติดตัว และการต่อวีซ่า เป็นต้น

2) การให้บริการท่องเที่ยว เป็นการให้ความสะดวกในระหว่างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะ ได้แก่ การให้บริการ 5 ประเภท คือ

- (1) การขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยว
- (2) บริการที่พักแรม
- (3) บริการอาหารและบันเทิง
- (4) บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
- (5) บริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

3) สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยอ้อม เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศแล้ว แม้จะไม่มีนักท่องเที่ยว รัฐบาลก็ต้องอำนวยความสะดวกเหล่านี้แก่ประชาชนของตน ส่วนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวถือเป็นผลพลอยได้ประกอบด้วย 3 อย่าง คือ

(1) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการยังชีพของประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบายในความเป็นอยู่และส่งผลเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวด้วย ได้แก่ การสื่อสาร การไฟฟ้า การประปา การคมนาคม การสุขภาพ การศึกษา และการสาธารณสุข เป็นต้น

(2) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่รัฐบาลให้ความปลอดภัยทั้งร่างกาย ทรัพย์สินและการเดินทางแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว ด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและความเดือดร้อนต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น เช่น การโจรกรรม ปล้นจี้ ชิงทรัพย์ การก่อความไม่สงบและความปลอดภัยจากบริการท่องเที่ยว เป็นต้น

(3) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านอื่นๆ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่เสริมหรือสนับสนุนเพิ่มความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว เช่น การบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การบริการเสริมความงาม และการบริการรักษาพยาบาล เป็นต้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด จึงเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นในทุก ๆ ด้าน ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 17 “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง” และในมาตรา 30(1) กำหนดให้รัฐบาลดำเนินการถ่ายโอนภารกิจให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เสร็จสิ้นภายใน 4 ปี (ภายในวันที่ 18 พฤศจิกายน 2546) การดำเนินการดังกล่าว เป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเพิ่มขึ้น โดยระบบบริการสาธารณะนี้ จะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ซึ่งจะมีบทบาททั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่นบทบาทตามกฎหมายปกครองส่วน

ท้องถิ่น กฎหมายสิ่งแวดล้อม การจัดการศึกษา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเพื่อ
เพิ่มศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

2.2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ความหมายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Conservation Tourism)

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึงการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม และผู้ที่มาท่องเที่ยว
นั้นจะต้องเป็นบุคคลเฉพาะกลุ่มโดยรู้และไม่ทำลายสภาพแวดล้อม เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรชุมชน
หรือสิ่งที่น่าสนใจที่จะทำการท่องเที่ยววนั้นเสียหาย ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้รวมไปถึงรูปแบบการท่องเที่ยวใน
เชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2538) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ดังนี้
การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
การศึกษาชื่นชมและเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนใน
ท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้ความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ

นิตยา สารราษฎร์ (2546) (อ้างอิงมาจาก โรจน์ชัย ศัตรวาทะ (ม.ป.ป.) ได้สรุปการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ไว้ว่า “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ “ เป็นการท่องเที่ยวที่มีนิเวศวิทยา หรือธรรมชาติ เป็นรากฐานแหล่ง
ท่องเที่ยวช่วยเสริมสร้าง ความรู้ ความเข้าใจ คุณลักษณะต่าง ๆ ทางนิเวศวิทยา และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ
นักท่องเที่ยวได้ชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับพืชธรรมชาติและสัตว์ป่า ทัศนียภาพอันงดงามตลอดจน
ศิลปวัฒนธรรมที่ปรากฏในท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวที่ควรตระหนักถึง

1. คุณค่าทางธรรมชาติและกายภาพ เช่น การมีอุทยาน และป่าสงวนแห่งชาติ ตลอดจน
เขตอนุรักษ์ พืชพันธุ์ พันธุ์สัตว์ และสภาพภูมิทัศน์
2. การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และการเดินทางแบบยั่งยืนตลอดไป โดยคำนึงถึง
ทั้งในด้านนิเวศวิทยา และด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่น
3. การกระตุ้นและปลุกจิตสำนึกให้มีการอนุรักษ์และลงทุน โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและ
วัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
4. การพัฒนาจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อประชาชนและรากฐานสำหรับการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์
5. การให้การศึกษาระดับสูงให้นักท่องเที่ยวให้มีส่วนร่วมและซาบซึ้งคุณค่าของธรรมชาติและ
วัฒนธรรมท้องถิ่น

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นแนวความคิดที่เพิ่งปรากฏขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ และยังมีการใช้คำ
ภาษาอังกฤษอื่น ๆ ที่ให้ความหมายเช่นเดียวกัน ที่สำคัญได้แก่ Nature Tourism, Biotourism, Green
Tourism เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวดังกล่าวล้วนแต่เป็นการบ่งบอกถึง การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
(sustainable tourism) ซึ่งจากการประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดาได้ให้คำจำกัดความของการ
ท่องเที่ยว แบบยั่งยืนว่า "การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น

ในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวน รักษาโอกาสต่างๆของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวที่มีความหมาย รวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย" โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นการท่องเที่ยวที่ดำเนินการภายใต้ขีดจำกัดความสามารถของธรรมชาติ และต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชน ท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว

เสรี เวชบุษกร (2538) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นธรรมชาติและต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งหมายรวมถึงวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ใน ท้องถิ่นด้วย"

องค์ประกอบและวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

นิตยา สารราษฎร์(2546) อ้างอิงมาจาก ภราเดช พยัฆวิเชียร (ม.ป.ป.) ได้แบ่ง องค์ประกอบ ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature Based Tourism) เป็นแหล่งธรรมชาติเป็นหลักมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ
2. องค์ประกอบด้านการจัดการเป็นการจัดการแบบยั่งยืน (Sustainable Management Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อมป้องกันและกำจัดมลพิษและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต
3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา(Environment Education Based Tourism) เป็นแหล่งที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ มีการให้การศึกษาประทับใจ สร้างความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยวคนในท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 4.องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation Based tourism) คือการมีส่วนร่วมของชุมชนและคนในท้องถิ่นก่อประโยชน์ให้ เกิดแก่ท้องถิ่นและท้องถิ่นมีการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพโดยเริ่มจากระดับล่างถึงการปกครองท้องถิ่นและรวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (<http://www.tat.or.th/policy.htm>) ได้กล่าวถึงลักษณะ โครงสร้าง และองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวที่จะส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ควรเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อม อาจรวมไปถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นด้วย

2. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ และระบบนิเวศ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายหรือทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม

3. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส หรือมีประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยตรง และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมธรรมชาติ ซึ่งนอกจากจะได้รับความพึงพอใจแล้ว ยังจะเป็นการเสริมสร้างจรรยาบรรณด้านสิ่งแวดล้อมเชิงบวกด้วย

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติและ การอนุรักษ์ธรรมชาติ ในขณะเดียวกันจะเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ จะมุ่งเน้นที่คุณค่าของธรรมชาติ หรือลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่ใช่เน้นที่การเสริมแต่ง หรือการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีองค์ประกอบ 3 ประการ

1. การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ยังเป็นแนวคิดที่จะทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวช่วยส่งเสริมธรรมชาติ ศึกษาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะช่วยสร้างรายได้ ซึ่งรายได้ส่วนหนึ่งรัฐจะสามารถนำมาใช้ในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งขณะนี้กำลังประสบปัญหาข้อจำกัด ด้านงบประมาณ นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังเป็นการสร้างงานให้กับประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มรายได้ เมื่อประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมท่องเที่ยว ก็จะช่วยลดความจำเป็นในการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อดำรงชีวิต ด้วยเหตุผลดังกล่าว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นแบบหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

จากการให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พอจะสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติและ การอนุรักษ์ธรรมชาติ ในขณะเดียวกันจะเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ จะมุ่งเน้นที่คุณค่าของธรรมชาติ หรือลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น วิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่ใช่เน้นที่การเสริมแต่ง หรือการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

2.2.8 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์:กรณีประเทศไทย (อรอุมา เดพละกุล และคณะ, 2560)

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์คืออะไร

คริสปิน เรย์มอนด์ และ เกร็ก ริชาร์ด เป็นผู้บัญญัติคำว่า “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์” ขึ้น และได้ให้นิยามว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้ปฏิสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่ได้เดินทางไป โดยการเข้าร่วมอบรมและเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ (<http://en.wikipedia.org/wiki/Tourism>)

องค์การยูเนสโกได้ให้ความสนใจในแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้วยเช่นกัน โดยมองว่าการท่องเที่ยวในยุคแรกนั้นเป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวเพียงเพื่อแสวงหาการพักผ่อนหย่อนใจ ในยุคต่อมาการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมนั้น เป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่นักท่องเที่ยวเดินทางเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ และสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมต่าง ๆ และในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นักท่องเที่ยวมีโอกาสแลกเปลี่ยนทางวิชาการ อารมณ์ และสังคม และมีปฏิสัมพันธ์กับสถานที่วัฒนธรรม รวมไปถึงผู้คนในท้องถิ่นที่ไปเยือน นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกเป็นเสมือนคนในท้องถิ่นคนหนึ่ง การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการเดินทางที่มุ่งให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่จริงแท้ของท้องถิ่นนั้นๆ

งานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวต้องการเวลา พื้นที่ รวมไปถึงการเข้าถึงจิตวิญญาณมากขึ้น ตลาดการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่แสวงหาประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ลุ่มลึกและน่าพึงพอใจนี้ยังคงเปิดกว้าง นักท่องเที่ยวเหล่านั้นต้องการที่จะมีส่วนร่วมและมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ได้เข้าไปเยี่ยมชมเยียน ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการเหล่านี้ได้ เพราะเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และได้ลงมือทำของที่ระลึก เช่น รูปวาด งานฝีมือต่าง ๆ ด้วยความภาคภูมิใจ ผลพลอยได้จากการท่องเที่ยวในลักษณะนี้คือนักท่องเที่ยวจะจดจำและรู้สึกผูกพันกับชุมชน จนอยากจะเล่าประสบการณ์จากการท่องเที่ยวให้คนอื่นทราบและยังอยากกลับไปเที่ยวที่เดิมอีก

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จัดว่าเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ที่ได้รับการบุกเบิกและเผยแพร่สู่สาธารณโดยองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) เพื่อให้บรรลุความยั่งยืนของชุมชน ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และทรัพยากรธรรมชาติ ต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดสุโขทัย บ้านนาต้นจั่น ซึ่งเป็นหมู่บ้านชนบทขนาดเล็กในอำเภอศรีสัชชนาลัย จัดเป็นตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดของการดำเนินการตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย เพราะสามารถแสดงให้เห็นถึงเศรษฐกิจพอเพียง การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณค่าของชุมชน รวมไปถึงความร่วมมือของคนในชุมชน สตรีในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์ เพื่อการบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวผ้าหมักโคลน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชุมชน มีประวัติความเป็นมายาวนานจากการค้นพบโดยบังเอิญของบรรพบุรุษที่ไร่ทำนา แล้วพบว่า ผ้าที่นุ่งไปไร่ทำนานั้นมีสีที่เปลี่ยนไปจากเดิมและมีความนุ่มมือมากขึ้นจากการสัมผัสโคลน ภูมิปัญญาการทำผ้าหมักโคลนนี้ได้รับการถ่ายทอดมาหลายรุ่นแล้ว แม้ว่าการทอผ้าจะเป็นเพียงอาชีพเสริมของชาวบ้าน ที่ว่างเว้นจากการเพาะปลูก แต่รายได้จากการทอผ้าก็สามารถนำมาจุนเจือครอบครัวได้เป็นอย่างดี ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอหมักโคลนของบ้านนาต้นจั่นมีมากมายหลายชนิด

เช่น เสื้อ กระเป๋า ผ้ารองจาน และหมอน เป็นต้น ในเวลาต่อมากลุ่มสตรีได้ริเริ่มดำเนินการโฮมสเตย์ขึ้น จำนวน 12 หลัง และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้กว่า 60 คน อัตราค่าบริการโฮมสเตย์คนละ 350 บาทต่อคืน รวมอาหารเช้า โดยเจ้าของบ้านโฮมสเตย์จะได้รับจำนวน 200 บาท ส่วนที่เหลือจะจัดสรรเข้ากลุ่ม ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสวิถีชีวิตของชาวบ้านจากการเข้าร่วมกิจกรรมในชีวิตประจำวันร่วมกับชาวบ้าน เริ่มตั้งแต่การตักบาตรพระสงฆ์ในตอนเช้า การเก็บพืชผักจากสวนหลังบ้านมาประกอบอาหาร และนักท่องเที่ยวยังได้มีโอกาสเข้าร่วมบายศรีสู่ขวัญจากผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านอีกด้วย ซึ่งทุกคนในหมู่บ้าน ชุมชนมีโอกาสได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว เด็กสามารถเป็นมัคคุเทศก์และเล่นดนตรีในงานบายศรี และการที่มียกท่องเที่ยวมาพักที่โฮมสเตย์นั้น ยังส่งผลให้ข้าวเป็บอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน รวมถึงพืชผักและผลไม้ที่ปลูกในชุมชน ผลิตภัณฑ์จากผ้าหมักโคลนขายดีและได้รับความนิยมมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มุ่งเน้นความจริงแท้ของชุมชน การสร้างคุณค่าจากวิถีชีวิตชาวบ้าน เช่นแบบแผนการดำรงชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และประวัติศาสตร์ ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยวร่วมกับเจ้าบ้านและมีโอกาสพัฒนาสร้างสรรค์ทักษะใหม่ ๆ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ และนักท่องเที่ยวยังได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมและได้ทำความเข้าใจชุมชนท้องถิ่นที่ไปเยือนอย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น หากมองในแง่อุปทาน จะพบว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ก็เอื้อประโยชน์ให้แก่ชุมชนในแง่ที่ช่วยดำรงรักษาไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรม และยังช่วยสร้างความตระหนักของคนในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น กรณีศึกษาบ้านนาตันจันแสดงให้เห็นว่า หากมีการบริหารจัดการที่ดีแล้วนั้น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สามารถเป็นตัวขับเคลื่อนในการสร้างและดำรงไว้ซึ่งความยั่งยืนของชนบทไทยและสามารถนำไปดำเนินการในท้องถิ่น ในประเทศไทยเช่นเดียวกันได้

2.2.9 แนวคิดเกี่ยวกับ Home Stay (ปนัดดา โปธินาม และคณะ, 2549)

จุดเริ่มต้นและความเป็นมาของ Home Stay ในทวีปยุโรปในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นช่วงหลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 ผู้คนเริ่มแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักที่ห่างไกลชุมชนเมือง และร่ำรอยความกดดันของสงครามที่ไปสู่พื้นที่ชนบทที่เต็มไปด้วยความสงบร่มรื่น ธรรมชาติที่สวยงามก่อให้เกิดที่พักแรมนักท่องเที่ยวประเภทใหม่ ๆ ขึ้นได้แก่ Bed & Breakfast บ้านพักฟาร์ม (farm house) เกสต์เฮาส์ (guest house) และ Home Stay ที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน แต่เรียกชื่อแตกต่างกันไป แต่ทั้งหมดดำเนินการภายใต้แนวคิดเดียวกัน คือถือว่าผู้ที่เข้ามาพักเป็นแขกของบ้านมีใช้นักท่องเที่ยว (Be a guest, not Just a tourist) และภายใต้การพัฒนาแบบการท่องเที่ยวชนบท

ความเป็นมาเรื่อง Home Stay ในประเทศไทย

จากแผนพัฒนาฉบับที่ 8 ที่เน้นบทบาทการพัฒนาชุมชนและการที่รัฐบาลออกกฎหมายกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นแรงผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นจุดขาย จึงทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายรูปแบบในชุมชน ซึ่งการจัดกิจกรรม Home Stay เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐ จากการติดตามความเป็นมา พบว่า Home Stay

ภายในประเทศไทยเกิดขึ้นมานานแต่รูปแบบและกิจกรรมอาจแตกต่างกันหลากหลาย หากวิเคราะห์จากอดีตที่ผ่านมาสามารถสรุปได้ตามยุคสมัย ดังนี้

ยุคเริ่มต้น (ปี 2503-2525) กระจายอยู่ในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่นิยมทัวร์ป่า โดยเฉพาะในแถบภาคเหนือของประเทศไทย นักท่องเที่ยวจะพักตามบ้านชาวเขา โดยจุดพักนั้นจะขึ้นอยู่กับเส้นทางการเดินป่า

ยุคกลาง (2526-2536) กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่นิยมทัวร์ป่า เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น การพักค้างในรูปแบบ Home Stay ได้รับการพัฒนารูปแบบและกิจกรรม โดยกระจายไปยังหมู่บ้านชาวเขาที่กว้างขวางมากขึ้น ในระยะนี้การท่องเที่ยวในรูปแบบทัวร์ป่าที่มีการจัด Home Stay เริ่มสร้างปัญหาสังคม อาทิ ปัญหาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาการปล้น ขโมย ปัญหาการฆ่าชิงทรัพย์กลุ่มนักพัฒนา นักกิจกรรม ที่เติบโตมากการทำกิจกรรมในสมัยนักศึกษาเริ่มทำงานในรูปแบบขององค์กรพัฒนาเอกชน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มมีรูปแบบการเดินทางเพื่อศึกษาดูงานด้านการพัฒนา ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของ Home Stay แต่ยังคงเผยแพร่ในคนเฉพาะกลุ่มเท่านั้น

ยุคตั้งแต่ปี (2537-ปัจจุบัน) ยุคนี้เป็นยุคเน้นกระแสการพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อม ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวจะมีแนวโน้มที่จะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระยะปี ประมาณปี 2537-2539 ในกลุ่มนักท่องเที่ยวในรูปแบบ Home Stay โดยกลุ่มนำร่องคือ กลุ่มที่เป็นนักกิจกรรมสังคมทั้งรุ่นเก่ารุ่นใหม่เท่าที่สืบค้นพบว่าพื้นที่ที่ดำเนินการเรื่อง Home Stay ก็จะเป็นพื้นที่ที่องค์กรพัฒนาเอกชนไทยเข้ามาดำเนินการ เช่น เกาะยาว จังหวัดพังงา (กลุ่มประมงชาวฝั่ง/อวนลากอวนลุน) หลังจากพื้นที่(กลุ่มเกษตรทางเลือก)บ้านผู้ใหญ่ วิบูลย์ เช่น เฉลิม (เกษตรยั่งยืน)

ปี 2539 เป็นต้นมา ได้มีการเคลื่อนไหวขึ้นในกลุ่มนักธุรกิจผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวโดยนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวผสมผสานระหว่าง Adventure Ecotourism และ Home Stay จากการศึกษาที่รัฐบาลได้ประกาศในปี พ.ศ. 2541-2542 เป็นปีท่องเที่ยวไทย (Amazing Thailand 1998-1999) ทุกหน่วยงานของรัฐมีนโยบายสนับสนุน กิจกรรมการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชนและขยายกิจกรรม Home Stay เพิ่มมากขึ้น เช่น หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยบ้านโคกโก่ง อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ บ้านทรงไทยปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม รวมทั้งพื้นที่ชนกลุ่มน้อยหมู่บ้านชาวเขาก็มีการสนับสนุนการจัดกิจกรรม Home Stay ด้วยเช่นกัน

ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นทั้งในกลุ่มชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน เพื่อการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ทัศนกรรมของท้องถิ่น โดยมี Home Stay ที่มีความหมายมากกว่าเป็นที่พัก เนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างหนึ่งซึ่งยึดเอารูปแบบจากที่พัก เป็นศูนย์กลางและจัดให้มีกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวรวมอยู่ด้วย ทั้งนี้หน่วยงานที่สนับสนุนกิจกรรม Home Stay เช่น ส่วนราชการจังหวัด องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวหลักที่จะให้ Home Stay เป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งบางพื้นที่อาจไม่จำเป็นต้องจัดเป็น Home Stay แต่เป็นเพียงการท่องเที่ยวลักษณะ Home Visit หรือการเรียนรู้วิถีชีวิต โดยไม่ต้องพักแรมก็ได้

กิจกรรมที่พัก Home Stay จึงเป็นทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหรือการท่องเที่ยวในชนบทเท่านั้น หากจะกำหนดรูปแบบของกิจกรรมที่พัก Home Stay เป็นรูปแบบเฉพาะในประเทศไทย และการกำหนดชื่อเฉพาะเพื่อเป็น Image ด้านการตลาด เช่นเดียวกับ T-Home ของประเทศเนปาล โดยให้กำหนดชื่อ “Baan Phak” เป็นชื่อเฉพาะของกิจกรรมที่พัก Home Stay ในประเทศไทยเพื่อสร้างความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวที่จะต้องพักร่วมกันกับเจ้าของบ้าน พร้อมทั้งจะเรียนรู้วัฒนธรรม

การจัดการและกิจกรรม Home Stay

หลักการของ Home Stay เป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายตั้งแต่รัฐบาลจนถึงชุมชนจะต้องเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อมิให้การส่งเสริมและพัฒนาเกี่ยวกับ Home Stay หลงทาง และก่อให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง ประการแรกต้องไม่ถือเป็นนโยบายว่าจะต้องมี Home Stay ทุก ๆ หมู่บ้าน แต่ต้องคำนึงถึงความพร้อม ความรู้ ความเข้าใจของชุมชนเป็นสำคัญ และชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยเน้นจุดขายอยู่ที่วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน ภูมิปัญญาที่น่าสนใจและให้เข้าใจตั้งแต่เริ่มแรกกว่า การท่องเที่ยวนี้จะเป็นเพียงรายได้เสริมมิใช่รายได้หลักของชุมชน โดยสรุปชุมชนต้องมีความเข้มแข็ง มีความรู้เท่าทันสิ่งนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลง และเข้าใจวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ตนกำลังดำเนินการ เนื่องจาก Home Stay หรือที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท มีจุดศูนย์กลางอยู่ที่บ้านพักในชุมชน ดังนั้นการจัดการเกี่ยวกับที่พัก จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ชุมชนหรือเจ้าของบ้านต้องมีหลักและแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งอาจเรียกว่า บัญญัติ 10 ประการ ดังนี้

1. เติงนอนที่สะอาดในราคาที่สมเหตุสมผล
2. ห้องน้ำที่สะอาด และส้วมที่สะอาด
3. อาหารพื้นบ้านง่าย ๆ แต่ปรุงมาอย่างดี
4. ทิวทัศน์และธรรมชาติของบทรบาทที่สวยงาม
5. ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น
6. กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ อาทิ เดินป่า ตกปลา ชี่ม้า ปีนเขา ชี่จักรยาน
7. ร้านค้าทั่วไปและร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก
8. ความบันเทิง อาทิ ดนตรี การเต้นรำ การแสดงพื้นบ้าน
9. ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
10. ความเป็นมิตรและรอยยิ้มของเจ้าของบ้าน

แนวทางของ Home Stay หรือบัญญัติ 10 ประการ ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการจัดบ้านพัก 5 ข้อด้วยกัน ได้แก่ ข้อ 1,2,3,4 และ 10 ส่วนข้ออื่น ๆ กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว และเป็นกิจกรรมที่ชุมชนจัดให้นักท่องเที่ยวโดยกิจกรรมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง มิใช่เป็นการจัดฉากแต่อย่างใด

การบริหารจัดการโดยคณะกรรมการสวนเต่า บ้านพักโฮมสเตย์มีคณะกรรมการบ้านพักโฮมสเตย์(Home Stay) ร่วมดำเนินการทั้ง 2 หมู่บ้านคือ หมู่ที่ 3, 14 การจัดการท่องเที่ยวเป็นรูปแบบของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และส่วนราชการที่เข้ามาดูแลร่วมกัน มีร้านจำหน่ายของที่ระลึกให้นักท่องเที่ยว

ดัชนีชี้วัดคุณภาพของมาตรฐาน Home Stay

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ได้สร้างดัชนีชี้วัดคุณภาพของมาตรฐาน Home Stay เมื่อปี พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน และ 34 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ด้านที่พักประกอบด้วย
  - 1.1 โครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคง
  - 1.2 บ้านพักมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกและแสงสว่างส่องเข้า ไม่มีกลิ่นอับ มีหลังคาที่สามารถกันน้ำฝนได้
  - 1.3 มีเตียงที่นอนสบาย
  - 1.4 มีห้องอาบน้ำและส้วมที่สะดวก
  - 1.5 มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์สำหรับการนอนทุกครั้ง
  - 1.6 มีการกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอ
  - 1.7 มีการดูแลสภาพแวดล้อมของบ้านพักอยู่เสมอ
2. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวใกล้พื้นที่ ประกอบด้วย
  - 2.1 มีกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น เดินป่า ตกปลา ชิม้า ปีนเขา ขี่จักรยาน ฯลฯ
  - 2.2 มีกิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ทอผ้า จักสาน
  - 2.3 มีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น เช่น บายศรีสู่ขวัญ
  - 2.4 มีกิจกรรมบันเทิง เช่น ดนตรี การเต้นรำ การแสดงพื้นบ้าน
  - 2.5 มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
3. ด้านการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย
  - 3.1 มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย
  - 3.2 มีเครื่องมือและวิธีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ เมื่อเกิดเหตุร้าย
  - 3.3 มีเครื่องมือสื่อสารตลอดการเคลื่อนย้ายที่เหมาะสม หรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย
  - 3.4 มีการตั้งเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการรักษาทรัพย์สิน
  - 3.5 มีการดูแลและซ่อมแซม ลีคต่าง ๆ ในที่พัก เพื่อความปลอดภัยอยู่เสมอ
4. ด้านบริหารจัดการและบริการ ประกอบด้วย
  - 4.1 มีการรวมกลุ่มชาวบ้าน จัดการในรูปแบบของชมรม หรือสหกรณ์ หรือกลุ่มชาวบ้าน
  - 4.2 มีคณะกรรมการบริหารโครงการเป็นรูปธรรม
  - 4.3 มีการกำหนดข้อปฏิบัติ สำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อมิให้เกิดปัญหาที่ขัดต่อวัฒนธรรมจารีตประเพณี ความเชื่อของชุมชน
  - 4.4 มีระบบการจองล่วงหน้า และลงทะเบียนเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว
  - 4.5 มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและบริการต่างๆให้นักท่องเที่ยวทราบชัดเจน
  - 4.6 มีข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวละเอียดให้นักท่องเที่ยวเลือก

4.7 ชุมชนไม่หวังสร้างรายได้จาก Home Stay อย่างเดียวและต้องไม่มีผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิมของชุมชน

4.8 มีผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ที่เป็นคนท้องถิ่น

5. ด้านมูลค่าเพิ่ม ประกอบด้วย

5.1 มีร้านขายของที่ระลึก

5.2 มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้าน และใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น

5.3 มีโอกาสได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน

5.4 มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านการให้บริการที่ประทับใจ

6. ด้านส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย

6.1 มีคู่มือการท่องเที่ยวเป็นของตนเอง

6.2 มี Website เผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยว

6.3 มีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยว Home Stay ของกระทรวง

6.4 มีแผนที่แสดงที่พักและเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว

6.5 มีตารางกิจกรรมที่หลากหลายให้เลือก

2.2.10 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

อุดม บัวศรี และคณะ (2532) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากยังมิได้รับการพัฒนาทั้งโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ยังพบแหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสื่อมโทรมถูกบุกรุกทำลาย ขาดการจัดการใช้พื้นที่การบริการการท่องเที่ยวให้มีระบบหรือแบบแผน ตลอดจนทั้งความปลอดภัยและความอบอุ่นในการท่องเที่ยว สิ่งที่ปรากฏให้เห็นทั่วไปคือ ความไม่สะอาดของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวยังมีน้อยอีกด้วย

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้วิจัยเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังขาดการพัฒนาทั้งโครงสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรท่องเที่ยวถูกบุกรุกและทำลาย จนเกิดความเสื่อมโทรม เป็นผลให้ระบบนิเวศขาดความสมดุล และนอกจากนี้ยังขาดการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวยังขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ประสาร พันธุ์สีมา (2537) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประสานงานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หัวหิน – ชะอำ ผลการศึกษาพบว่าจำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงระหว่างนโยบายแผน และการดำเนินการในแนวตั้งโดยหน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานรัฐวิสาหกิจต่างๆ ประกอบกับการเชื่อมโยงในแนวนอน โดยการประสานนโยบายแผน และการดำเนินการในระหว่างหน่วยราชการในระดับเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประสานการพัฒนาระหว่างหน่วยงานส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งถูกแบ่งแยกพื้นที่การบริหารราชการออกจากกัน ทั้งนี้การพัฒนาจะต้องคำนึงถึงความต้องการของนักท่องเที่ยว และการตอบสนอง ต่อความต้องการนั้น โดยเฉพาะการพัฒนาของเอกชน

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการประสานงานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หัวหิน-ชะอำ สรุปได้ว่า ใน การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเวลานั้น ยังขาดการประสานงานระหว่างส่วนราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

พระมหาสุทิตย์ อบอุ่น (2541) ได้ศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชียง อนุรักษ์ ศึกษาเฉพาะกรณี : เส้นทางสายลำน้ำกก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นใน การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ จากกลุ่มตัวอย่าง 141 คน

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนท้องถิ่นมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีศักยภาพในด้านการสร้าง ความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการกระจายรายได้ตามลำดับ สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยว นั้น ได้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยมาเป็นชุมชนและปัจจัยด้านสถานการณ์แวดล้อม พบว่า การ ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว การติดต่อประสานงานระหว่างชุมชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ การรับรู้ ข่าวสารด้านการท่องเที่ยว การฝึกอบรม สมรรถนะของชุมชนในการรับรองการท่องเที่ยวด้านกายภาพ ความสัมพันธ์ทางสังคมกับคนในชุมชน การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่เมื่อทดสอบกับระดับศักยภาพของชุมชนใน แต่ละด้าน พบว่า

1) การได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว สมรรถนะของชุมชนในการรับรองทางการท่องเที่ยว ด้านกายภาพ การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่น การสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ มีความสัมพันธ์กับระดับ ศักยภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

2) การได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว การฝึกอบรม การติดต่อประสานงานระหว่าง ชุมชน มีความสัมพันธ์กับระดับศักยภาพในการกระจายรายได้

3) การได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว การติดต่อประสานงานระหว่างชุมชน มีความ สัมพันธ์ระดับศักยภาพในการสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวตามลำดับ ส่วนสภาพปัญหาเกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวเห็นว่า สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานการบริการข้อมูลข่าวสารและการจัดการดูแลนักท่องเที่ยวไม่เพียง พอที่จะรองรับนักท่องเที่ยว เกิดปัญหาที่สำคัญ คือ ความไม่เป็นระเบียบและการทำลายทรัพยากรท่องเที่ยว มี ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มความร่วมมือประสานงาน ระหว่างหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องและเพิ่มมาตรการในการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

กังสดาล ภูสิงหา(2542) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป็ดกับบึงหนองโคตร จังหวัดขอนแก่น จาก กลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 41 คน ประชากรและนักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน โดยการระดมสมองดำเนินกิจกรรมแทรกแซง และประเมินผลการดำเนินการ

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่สำคัญเป็นปัญหาด้านขาดความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ขาดระบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ขาดระบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ส่วนการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่ได้ดำเนินการตามบทบาท พบว่าส่วนใหญ่บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่ยังไม่เป็นที่พอใจผลกระทบ ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมแทรกแซง คือ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพยายามที่จะแสดงบทบาทของตนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้นและประชาชนมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวของบึงหนองโคตรมากยิ่งขึ้น

นิตยา สารราษฎร์ (2546) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทย บ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิจัยพบว่า หมู่บ้านโคกโก่ง ยังคงมี การอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นได้อย่างเหนียวแน่น ความสัมพันธ์ในชุมชนยังดำเนินไปในระบบเครือญาติ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการเผยแพร่วัฒนธรรมชุมชน โดยการนำเสนอรูปแบบของการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังส่งผลดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและก่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมของชุมชน และก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชนบท นับได้ว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาชนบทเพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้อีกวิธีหนึ่ง โดยการดำเนินการจะต้องมีการติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับวิถีชุมชนต่อไป

ลำไย แสงสว่าง (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดเลย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผลการวิจัยพบว่า อำเภอกุฉินารายณ์ มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เพราะมีธรรมชาติที่สวยงาม มีอากาศหนาวเย็นเป็นเสน่ห์ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย มีความพร้อมในด้านบริการ บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาอาชีพของประชาชน การประชาสัมพันธ์ และการจัดทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ปัญหาอุปสรรค ได้แก่ อำเภอกุฉินารายณ์ มีฤดูกาลท่องเที่ยวสั้นเฉพาะในช่วงฤดูหนาวเท่านั้น ทั้งขาดการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง แนวทางแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว ต้องได้รับความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม อัญมณีไมตรีของประชาชนในท้องถิ่น เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวและบุคคลโดยทั่วไป

วิรัตน์ นาคนชม (2548) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเที่ยวนั้นชุมชนได้ร่วมจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์แหล่งบ้านฟ้าเหลือง ชุมชนมีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีโครงสร้างการบริหารจัดการ มีคณะทำงาน มีกฎข้อบังคับกลุ่ม มีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ชัดเจน มีความเข้มแข็ง มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

รูปแบบการบริหารจัดการ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้ให้ข้อมูลกับกลุ่มอนุรักษ์ล่องแพบ้านฟ้าเหลือง เข้าทำการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมตาม วัตถุประสงค์ของกลุ่ม องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นทำหน้าที่เพียงกำกับดูแล และสนับสนุนส่งเสริมเท่านั้น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ ทำให้เกิดรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชน ซึ่งเป็นรูปแบบใหม่สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ทำให้เกิดความ ประหยัด คุ่มค่า โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของชุมชน ทำให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของชุมชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความยั่งยืนในอนาคตต่อไป

ปนัดดา โปธินามและคณะ (2549) ได้วิจัยเรื่อง ศักยภาพการบริหารจัดการที่พักทางวัฒนธรรมสู่ มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยของหมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัด กาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า บ้านโคกโก่ง เป็นหมู่บ้านของชาวผู้ไทย และเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเริ่มให้บริการนักท่องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา อาชีพหลักของชาวบ้านคือการทำนา อาชีพเสริม คือ การให้บริการที่พักนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเป็นลักษณะโฮมสเตย์ คือให้นักท่องเที่ยวเข้าพักกับชาวบ้าน เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีของชาวผู้ไทยรวมทั้งการท่องเที่ยวทางธรรมชาติไปพร้อมๆ กัน โดยมีชาวบ้านเป็นผู้ ให้บริการต้อนรับ

ด้านการบริการจัดการ มีคณะกรรมการดำเนินงานโดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบเป็นฝ่ายต่างๆ รูปแบบการ ต้อนรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การต้อนรับด้วยพวงมาลัย การบายศรีสู่ขวัญ การรับประทานอาหารพื้นบ้านการชมการ แสดงและการเข้าร่วมกิจกรรมตามวิถีชีวิตของชาวผู้ไทย

วิรุณา วรจินดา(2549) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการ ท่องเที่ยว กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณีสำคัญในจังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่การ ส่งเสริมด้านการประชาสัมพันธ์ โดยใช้สิ่งต่าง ๆ นับตั้งแต่ สื่อพื้นบ้าน สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และการ ประชาสัมพันธ์สินค้าทาง Internet นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้แก่บุคคลและ ชุมชน เพื่อเป็นสินค้าจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว และยังมีบทบาทในการจัดทำแผนการท่องเที่ยวงานประจำปี และ แผน 3 ปี อีกด้วย

ลักษณะประเพณี วัฒนธรรมที่สำคัญ ได้แก่ งานประเพณีบุญเบิกฟ้า ประเพณีนมัสการพระธาตุ นาดูน วัฒนธรรมที่สำคัญได้แก่ วัฒนธรรมการทอผ้าไหมลายสร้อยดอกหมาก บ้านกุดรัง และการทอเสื่อกกบ้าน แพง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การ ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้กว้างไกลขึ้น การให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทุกวิถี การพัฒนาอาชีพ ชาย หญิง เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพการสร้างเครือข่ายกับองค์การรัฐ และภาคเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่งเสริมด้านงบประมาณ การท่องเที่ยวให้มากขึ้น

ภัทรธิดา ผลงาม (2549)ได้ทำการวิจัยและพัฒนารูปการการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดย กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำหมาาน ตำบลน้ำหมาาน อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ผลการวิจัยพบว่า สภาพ และปัญหาการจัดการท่องเที่ยวสภาพในการให้บริการคือ มีการล่องแพใช้เรือหางยาวลากจูงและการขายอาหาร ส่วนปัญหา การจัดการท่องเที่ยวมีปัญหาจากนักท่องเที่ยวจะพบปัญหาเมา เอะอะอาละวาด และต้องการเล่นน้ำขณะเมาสุรา มีนักท่องเที่ยวบางคนพูดไม่ไพเราะเอาแต่ใจตนเองมาก สิ่งอาหารต้องการเร็วมาก ขณะที่นักท่องเที่ยวมากไม่ทันใจจะโกรธมาก ปัญหาสำคัญที่สุดคือ นักท่องเที่ยวไม่เชื่อฟังผู้ให้บริการล่องแพเกี่ยวกับพฤติกรรมล่องแพ การลงเล่นน้ำไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ให้บริการ

ปัญหาจากผู้ประกอบการ ด้านการให้บริการบางคนขาดทักษะต่าง ๆ โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ เมื่อมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาเที่ยวไม่สามารถสื่อสารให้เข้าใจ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ประทับใจและไม่กลับมาเยือนอีกในอนาคตต่อไปและมีปัญหาจากระบบการจัดการโดยจัดการขยะในแหล่งท่องเที่ยวไม่มีการดำเนินการจัดเก็บขยะ เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใด ๆ ให้บริการเก็บขยะ จึงเกิดปัญหาขยะโดยตรงไม่มีวิธีการจัดเก็บหรือทำลายขยะ ผู้ประกอบการจึงแก้ปัญหาโดยนำขยะไปทิ้งในเมือง

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน 4 รูปแบบ คือ (1) ด้านพื้นที่ โดยการพัฒนาพื้นที่ป่ารอบ ๆ อ่างเก็บน้ำ พัฒนาจุดชมวิว พื้นที่แหล่งน้ำ ปลูกดอกไม้ พืชสมุนไพร ในสวนป่าบริเวณกลางอ่างน้ำ (2) ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรท่องเที่ยว โดยการจัดตั้งธนาคารขยะในชุมชน ใช้สถานที่ในโรงเรียนบ้านห้วยกระทิงและการกำหนดข้อบัญญัติใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติในการล่องแพ (3) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีกิจกรรมเพื่อสุขภาพ กิจกรรมในเทศกาลประจำปี (4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการให้บริการนักท่องเที่ยว มีส่วนในการผลิตวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหาร ได้แก่ การเลี้ยงไก่ ปลา การปลูกพืชผักต่าง ๆ รวมทั้งผลไม้ตามฤดูกาล การมีส่วนร่วมในการขายของที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และมีส่วนร่วมในกลุ่มรถอีแต่น เพื่อรับส่งนักท่องเที่ยว จากบริเวณปากทางเข้าหมู่บ้านไปยังแหล่งท่องเที่ยว

วัชรพล กิ่งพุ่ม (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเขื่อนอุบลรัตน์ เป็นเขื่อนอเนกประสงค์ที่ใหญ่ที่สุดในภาคอีสานที่โดดเด่นสวยงาม มีทัศนียภาพดึงดูดนักท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวมากมายมีความพร้อมด้านการให้บริการ บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมีการสำรวจและวางแผนพัฒนาระยะสั้นและระยะยาว ได้มีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบการผลิตสารคดีแนะนำแหล่งท่องเที่ยวเขื่อนอุบลรัตน์ในรายการ “เที่ยวสุขใจไปกับ อบจ.ขอนแก่น” ปัญหา ได้แก่ ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในช่วงฤดูร้อนเท่านั้น ทำให้การท่องเที่ยวขาดช่วงไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งยังขาดการประสานงานอย่างจริงจังของทางรัฐบาล และเอกชนในการร่วมมือกันพัฒนา

2.3 แนวทางการรายงานและติดตามประเมินผลโครงการ ดำเนินการดังนี้

1 สร้างระบบการรายงานผลการดำเนินงานให้เป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อติดตามความก้าวหน้าปัญหาและอุปสรรคในการนำแผนงาน/โครงการไปสู่การปฏิบัติ และนำผลที่ได้มาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งพิจารณาตัดสินใจในการดำเนินงานโครงการในอนาคต

2 สร้างกลไกการติดตามและประเมินผลโครงการ เพื่อการติดตามและประเมินผลเป็นกระบวนการ ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานขององค์กร ว่าสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายและเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งผลที่ได้จากการติดตามและประเมินผลถือเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่จะนำมากำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ขององค์กรในอนาคต โดยกำหนดการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กร บริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับแผนพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้ดังนี้

3 การตรวจติดตามผล เป็นกระบวนการและวิธีการในการติดตามการปฏิบัติงาน ว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ เวลา และต้นทุน โดยมีกระบวนการติดตามผลอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับแผนพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

4 การประเมินผล เป็นกระบวนการในการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับแผนที่กำหนดไว้ รวมถึงการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินมาใช้ในการแก้ไข ปรับปรุงหรือการขยายขอบเขตหรือการยุติการดำเนินงาน การประเมินผลจึงเป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่าแผนที่กำหนดไว้ได้มีการปฏิบัติหรือไม่อย่างไร รวมทั้งยังเป็นตัวชี้วัดว่าแผนที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้นได้ผลอย่างไร บรรลุผลลัพธ์ตามที่กำหนดไว้หรือไม่

5 ระยะเวลาในการติดตามและประเมินผล ระยะเวลาที่จะใช้ในการดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กำหนดเป็นเดือน มีนาคม พ.ศ.2560 ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2560

6 การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลการดำเนินงานให้ประชาชนรับทราบ กำหนดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แผนงาน/โครงการ รวมทั้งผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัดให้สาธารณชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการประชาสัมพันธ์ โดยผ่านสื่อต่างๆ อาทิ สื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน www.kkpao.go.th เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่นได้

2.4 การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา องค์กรบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย

(1) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น จะเป็นองค์กรรับผิดชอบหลัก ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 28 กำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

- 1) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือก จำนวน 3 คน
- 2) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือก จำนวน 2 คน
- 3) ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือก จำนวน 2 คน
- 4) หัวหน้าส่วนการบริหารที่คัดเลือกกันเอง จำนวน 2 คน
- 5) ผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือก จำนวน 2 คน

โดยให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการและกรรมการ อีกหนึ่งคนทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ กรรมการตามข้อ 28 ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีและอาจได้รับคัดเลือกอีกได้

ข้อ 29 คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) กำหนดแนวทางวิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

(2) ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

(3) รายงานผลและเสนอความคิดเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่นคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นและประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในเดือนธันวาคมของทุกปีทั้งนี้ให้ปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

(4) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามเห็นสมควร

ข้อ (30) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้หน่วยงานหรือบุคลากรนอกดำเนินการหรือ ร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาได้โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(1) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่าย และรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคลากรภายนอกดำเนินการเพื่อเสนอผู้บริหาร ท้องถิ่น

(2) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียดของงาน

(3) หน่วยงานหรือบุคลากรภายนอกดำเนินการหรือร่วมมือดำเนินการติดตามและ ประเมินผล

(4) ให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและ ประเมินผล รายงานผลการดำเนินการซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลต่อคณะกรรมการติดตามและ ประเมินผลเพื่อ ประเมินผลการรายงานผลเสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหารท้องถิ่น

(5) ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นเสนอผลการติดตามและประเมินผลต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในเดือนธันวาคมของทุกปีทั้งนี้ให้ปิดประกาศโดยเปิดเผย ไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ข้อ 31 เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมและเพื่อให้การบริหารงานขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลกระทรวงมหาดไทย อาจจัดให้มีการติดตามและ ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตามความเหมาะสม

บทที่ 3

วิธีการติดตามประเมินผล

การติดตามและประเมินผลครั้งนี้ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562 (หลังดำเนินการ) ปฏิบัติได้จริงในเชิงปริมาณตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายที่ตั้งไว้ ซึ่งผ่านการพิจารณาจากสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล
3. พื้นที่ที่ดำเนินการติดตามและประเมินผล
4. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
9. การนำเสนอ

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร (Population) คือ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่จะทำการติดตามและประเมินผล การดำเนินโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยจะทำการติดตามและประเมินผลให้ครบทุกมิติ ในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว บ้านจุงอาจ ตำบลโคกสง่า อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ได้ทำการแจกแบบสอบถามได้รับกลับคืนมา จำนวน 252 ชุด

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในปี นี้ เลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) คือไม่จำเพาะเจาะจงว่าเป็นใคร ไม่กำหนด เพศ การศึกษา อายุ อาชีพ แต่ต้องเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์หรืออยู่ในชุมชน ซึ่งโครงการนั้นดำเนินการในพื้นที่เป็นการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

3.2 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล

1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น
2. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยติดตามประเมินผล ตามที่เห็นสมควร
3. คัดเลือกโครงการที่สนับสนุนงบประมาณการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตามแผนงานโครงการที่ได้ดำเนินการ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ในเขตจังหวัดขอนแก่น
4. จัดทำแบบสอบถาม เพื่อติดตามประเมินผล โดยใช้เกณฑ์ความพึงพอใจ คือ ประชาชนบุคคลทั่วไปที่ได้รับประโยชน์หรือมาใช้ บริการของโครงการ โดยการกำหนดหัวข้อแบบสอบถามตามแนวทาง

การพัฒนาเชิงแหล่งท่องเที่ยว ตัวชี้วัด และตามวัตถุประสงค์อื่นๆ ของโครงการ เป็นต้น

5. ลงพื้นที่แจกแบบสอบถามให้นักท่องเที่ยว พ่อค้า ประชาชน นักเรียน นักศึกษา และ ประธานชมรมแหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ที่ได้คัดเลือกแล้วเพื่อให้ประชาชนตอบแบบสอบถาม และแสดงความคิดเห็นได้โดยอิสระ

6. คณะทำงานและผู้ช่วยเก็บแบบสอบถามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนให้ ฝ่ายติดตามและ ประเมินผล กองแผนและงบประมาณ เพื่อรวบรวมไว้ทำการสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ

7. กองแผนและงบประมาณ คัดแยกแบบสอบถามแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ที่ได้รับคืนและทำการ ลงรหัสข้อมูล ประเมินผล โดยใช้โปรแกรมประมวลผลทางคอมพิวเตอร์

8. เสนอรายงานผลการติดตามและประเมินผล ให้คณะกรรมการและผู้บริหารได้ทราบ

3.3 การเลือกพื้นที่ดำเนินการ

การเลือกพื้นที่ดำเนินการติดตามประเมินผล ประชากร และนักท่องเที่ยวจากทั่วสารทิศ ที่ได้มา เที่ยวในสถานท่องเที่ยว หมู่บ้านจุงจาง อำเภอน้ำพอง โครงการตามแผนดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ที่ ดำเนินการจริง

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการติดตามและประเมินผลครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้ จัดทำไว้ เพื่อดำเนินการติดตามและประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานโครงการฯ ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และตามแบบสอบถามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด ประเด็น คำถามที่คณะทำงานสร้างเครื่องมือสำหรับติดตามและประเมินผลโครงการให้ครอบคลุมทุกประเด็น โดยให้ คณะทำงานและผู้ช่วยเก็บแบบสอบถามที่ได้รับการแต่งตั้งนำไปแจกแบบสอบถามตามที่ได้รับมอบหมาย แบ่ง แบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารโครงการ

ส่วนที่ 3 ระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากนำแบบสอบถามให้คณะทำงานได้ลงพื้นที่ และได้ช่วยเก็บแบบสอบถามแจกให้ ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวได้เดินทางมาท่องเที่ยว โครงการที่ดำเนินการนั้น ๆ ตอบแบบสอบถามแล้วให้ เก็บแบบสอบถามกลับคืนส่งให้ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการ กองแผนและงบประมาณ เก็บ รวบรวมเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาฯ เดือน กุมภาพันธ์ 2562 – กรกฎาคม 2562

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการ กองแผนและงบประมาณ คัดแยกแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ตามแล้วนำมาจัดลำดับข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย($\bar{x}$) หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ส่วนข้อมูลประเด็นคำถามจากแบบสอบถาม ใช้ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนคำถามแบบปลายปิดจะจัดเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงลึก การแปลความหมายของข้อมูลพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)และประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และแปลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามต่อไป

3.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากการติดตามและประเมินผล ในเชิงปริมาณ เกณฑ์ที่ใช้วัด ใช้เกณฑ์วัดระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามโครงการ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จะใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ในการวัดระดับความพึงพอใจและระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการ และอ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปยังประชากรทั้งหมด

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน เกณฑ์คะแนนที่ใช้ในการวัดความพึงพอใจ ประมาณค่า 5 ระดับ การวัดเป็นช่วงสเกล ของลิเคิร์ต (Likert five rating scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับน้อยที่สุด

จากหลักการดังกล่าว สามารถแบ่งความหมายของระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ทิพย์ กิจวิจารณ์ การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ (การวิจัยเชิงปริมาณ) 2551 (หน้า 123 – 124 อ้างมาจาก วาณี แสนมหาชัย) ดังนี้

ระดับคะแนน		แปลผล
4.21 – 5.00	ระดับความพึงพอใจ	มากที่สุด
3.41 – 4.20	ระดับความพึงพอใจ	มาก
2.61 – 3.40	ระดับความพึงพอใจ	ปานกลาง
1.81 – 2.60	ระดับความพึงพอใจ	น้อย
1.00 – 1.80	ระดับความพึงพอใจ	น้อยที่สุด

3.9 การนำเสนอ

จัดทำรายงานผลการติดตามในเชิงพรรณนา ในบทที่ 4 แสดงรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่ ในประเด็นคำตอบต่างๆ ที่ได้จากแบบสอบถามของประชากรครบทุกคำถาม โดยค่าสถิติที่ใช้จะเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และสรุปผลการติดตามในภาพรวม แสดงอยู่ในบทที่ 5 รวบรวมทำเป็นรูปเล่มรายงานนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เสนอต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประชาสัมพันธ์ใน website ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นเพื่อเผยแพร่ให้ ประชาชน และ ผู้สนใจให้ทราบต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การติดตามและประเมินผล โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562 (หลังดำเนินการ) ได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับชาวบ้านประชาชนทั่วไปบ้านโคกสง่า บ้านโคกสง่า ต.ทรายมูล อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น จำนวน 100 คนและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมหมู่บ้านจุงอาง จำนวน 300 คน ได้รับกลับเพื่อวิเคราะห์จำนวน 252 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และนำเสนอรายงานการติดตามและประเมินผลด้วยการบรรยายประกอบตาราง ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การมีส่วนร่วม เป็นนักท่องเที่ยวมาจากที่ใด
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ในครัวเรือน การมีส่วนร่วม เป็นนักท่องเที่ยวมาจากที่ใด ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 1

1. เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ชาย	108	42.85
หญิง	144	57.15
รวม	252	100.000
2. อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ต่ำกว่า 20 ปี	13	5.16
21-30 ปี	72	28.57
31-40 ปี	34	13.49
41-50 ปี	76	30.16
51-60 ปี	51	20.24
61 ปี ขึ้นไป	6	2.38
รวม	252	100.000
3. สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประชาชน	199	78.97
ประชาชนหมู่บ้าน	2	0.79

ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/ผู้นำชุมชน	7	2.78
ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	37	14.68
สมาชิก/ผู้บริหารท้องถิ่น	6	2.38
อื่นๆ ระบุ	1	0.40
รวม	252	100.000
4. ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประถมศึกษา	33	13.09
มัธยมศึกษาตอนต้น	56	22.22
มัธยมศึกษาตอนปลาย	29	11.51
ปวช./ปวส.	20	7.94
ปริญญาตรี	86	34.13
สูงกว่าปริญญาตรี	27	10.71
อื่นๆ ระบุ	1	0.40
รวม	252	100.000
5. อาชีพหลัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เกษตรกร	43	17.06
รับจ้างทั่วไป	53	21.03
นักเรียน/นักศึกษา	37	14.68
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	44	17.46
พนักงานเอกชน/รัฐวิสาหกิจ	24	9.52
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	30	11.91
อื่นๆ (ระบุ)	21	8.33
รวม	252	100.000
6. รายได้ในครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ต่ำกว่า 10,000 บาท/ เดือน	112	44.44
ระหว่าง 10,000 - 29,999 บาท/ เดือน	99	39.29
มากกว่า 30,000 บาท/ เดือน	41	16.27
รวม	252	100.000
7. ท่านรู้จักองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือไม่	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
รู้จัก	77	30.56
ไม่รู้จัก	175	69.44
รวม	252	100.000

8. ท่านเป็นคณะกรรมการ หรือ เจ้าหน้าที่ช่วยด้านการบริหารพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวนี้หรือไม่	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เป็น	8	3.17
ไม่เป็น	244	96.83
รวม	252	100.000
9. ท่านเป็นนักท่องเที่ยว ในจังหวัดขอนแก่น/ต่างจังหวัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
จังหวัดขอนแก่น	51	20.24
ต่างจังหวัด ระบุ	201	79.76
รวม	252	100.000

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 57.15 และเป็นเพศชายร้อยละ 42.85

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.16 รองลงมา ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี อายุระหว่าง 51-60 ปี อายุระหว่าง 31-40 ปี ต่ำกว่า 20 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.57 ร้อยละ 20.24 ร้อยละ 13.49 ร้อยละ 5.16 และ 2.38 ตามลำดับ

สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 78.97 รองลงมาได้แก่ข้าราชการ /พนักงานของรัฐ ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน สมาชิก/ผู้บริหารท้องถิ่น ประชาคมหมู่บ้าน และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 14.68 ร้อยละ 2.78 ร้อยละ 2.38 ร้อยละ 0.79 และร้อยละ 0.40 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.13 รองลงมา ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ระดับปวช./ปวส. และ อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 22.22 ร้อยละ 13.09 ร้อยละ 11.51 ร้อยละ 10.71 ร้อยละ 7.94 และร้อยละ 0.40 ตามลำดับ

อาชีพหลัก ผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบอาชีพหลักรับจ้างทั่วไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.03 รองลงมา ได้แก่ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย เกษตรกรรม นักเรียน/นักศึกษา รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และ อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 17.46 ร้อยละ 17.06 ร้อยละ 14.68 ร้อยละ 11.91 ร้อยละ 9.52 และร้อยละ 8.33 ตามลำดับ

รายได้ในครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายได้ในครัวเรือนต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.44 รองลงมา ได้แก่ รายได้ระหว่าง 10,000 – 29,999 บาท/เดือน และ มากกว่า 30,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 39.29 และร้อยละ 16.27 ตามลำดับ

รู้จักองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 64.44 และมีเพียงร้อยละ 30.56 ที่รู้จักองค์การบริหารส่วนจังหวัด

เป็นคณะกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ช่วยด้านการบริหารพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนี้หรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 96.83 ที่ไม่ได้เป็น และมีเพียงร้อยละ 3.17 เท่านั้น ที่เป็นคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่ช่วยด้านการพัฒนา

เป็นนักท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น/ต่างจังหวัด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 79.76 ที่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างจังหวัด และมีเพียงร้อยละ 20.24 เท่านั้น ที่เป็นชาวบ้าน ประชาชนและนักท่องเที่ยวชาวจังหวัดขอนแก่น

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารโครงการ

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม) การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารโครงการ ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 2

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม	123 (48.810)	76 (30.159)	50 (19.841)	3 (1.190)	- (0.00)	0.815	4.27	มาก
2. มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม	79 (31.349)	81 (32.143)	87 (34.524)	2 (0.794)	3 (1.190)	0.889	3.92	มาก
3. มีการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม	51 (20.238)	112 (44.444)	86 (34.127)	2 (0.794)	1 (0.397)	0.764	3.83	มาก
4. มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโครงการ/กิจกรรม	63 (25.000)	113 (44.841)	72 (28.571)	4 (1.587)	- (0.00)	0.771	3.93	มาก
5. มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	73 (28.968)	101 (40.079)	74 (29.365)	4 (1.587)	- (0.00)	0.803	3.96	มาก
6. โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ	79 (31.349)	81 (32.143)	87 (34.524)	5 (1.984)	- (0.00)	0.856	3.93	มาก
7. โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชน และสามารถแก้ไขปัญหาได้ อย่างรวดเร็ว	74 (29.365)	95 (37.698)	81 (32.143)	2 (0.794)	- (0.00)	0.803	3.96	มาก
						รวม 0.825	3.97	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่ามีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม อยู่ในระดับมากทุกหัวข้อ ($\bar{x} = 3.97$ S.D. = 0.83) โดยเปิดโอกาสในประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม มากเป็นลำดับ 1 ($\bar{x} = 4.27$ S.D. = 0.81) ระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 2 มี 2 ประเด็นคำถามคือ การรับผลประโยชน์จากโครงการ/กิจกรรมและโครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{x} = 3.96$ S.D. = 0.80) ความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โครงการ/กิจกรรม มีระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 3 ($\bar{x} = 3.93$ S.D. = 0.77) ความคุ้มค่ากับ

งบประมาณของโครงการนี้ มีระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 4 ($\bar{x} = 3.93$ S.D. = 0.85) ระดับการมีส่วนร่วมอันดับ 5 คือ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x} = 3.92$ S.D. = 0.89) ระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับสุดท้ายคือการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x} = 3.83$ S.D. = 0.76)

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อการดำเนินการโครงการ

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการ (ระดับความพึงพอใจ) ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ.2562 ตามประเด็นคำถาม 18 ข้อ ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 3

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวขอนแก่น มากน้อยเพียงใด	77 (30.556)	86 (34.127)	87 (34.524)	2 (0.794)	- (0.00)	0.824	3.94	มาก
2. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน งูจงอาง มากน้อยเพียงใด	70 (27.778)	71 (28.175)	104 (41.270)	7 (2.778)	- (0.00)	0.875	3.81	มาก
3. ท่านทราบหรือไม่ว่าในจังหวัดขอนแก่น มีแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านงูจงอางติดอันดับการท่องเที่ยว	24 (9.524)	147 (58.333)	74 (29.365)	7 (2.778)	- (0.00)	0.660	3.75	มาก
4. เจ้าหน้าที่ อบจ.ขอนแก่น สามารถให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด	28 (11.111)	128 (50.794)	90 (35.714)	6 (2.381)	- (0.00)	0.691	3.71	มาก
5. มีการพัฒนาใช้เทคโนโลยี และอุปกรณ์นำเสนอแหล่งท่องเที่ยว ให้ มีความทันสมัย ดึงดูดนักท่องเที่ยว มากน้อยเพียงใด	43 (17.063)	107 (42.460)	96 (38.095)	6 (2.381)	- (0.00)	0.762	3.74	มาก
6. ท่านคิดว่าหมู่บ้านงูจงอาง มีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ระดับจังหวัดได้มากน้อยเพียงใด	68 (26.984)	99 (39.286)	77 (30.556)	8 (3.175)	- (0.00)	0.832	3.90	มาก
7. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น มีความหลากหลาย โดดเด่น ทางธรรมชาติ มากน้อยเพียงใด	64 (25.397)	101 (40.079)	86 (34.127)	1 (0.397)	- (0.00)	0.776	3.90	มาก
8. การบริหารจัดการของคนในชุมชน สถานศึกษา พร้อมที่จะให้บริการข้อมูลกับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน มากน้อยเพียงใด	54 (21.429)	105 (41.667)	91 (36.111)	2 (0.794)	- (0.00)	0.762	3.84	มาก
9. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่น ภาคเอกชน หน่วยงานราชการ มากน้อยเพียงใด	49 (19.444)	114 (45.238)	83 (32.937)	6 (2.381)	- (0.00)	0.765	3.82	มาก

10. การอนุรักษ์ ถ่ายทอดความรู้ เชื่อมโยงวิถีชีวิตชุมชน กับวัสดุเพื่อนำไปสู่การพัฒนา แหล่งท่องเที่ยว ได้มากน้อยเพียงใด	45 (17.857)	132 (52.381)	74 (29.365)	1 (0.397)	- (0.00)	0.688	3.88	มาก	
11. การจัดนิทรรศการโชว์ หมู่บ้านจุงจาง ในระดับท้องถิ่น จังหวัด ท่านให้ความสนใจ ประชาสัมพันธ์ มากน้อยเพียงใด	43 (17.063)	116 (46.032)	88 (34.921)	5 (1.984)	- (0.00)	0.743	3.78	มาก	
12. การจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวบ้านงูแผ่นพับ สามารถให้ความรู้ สร้างความ สนใจแก่นักท่องเที่ยว มากน้อยเพียงใด	46 (18.254)	117 (46.429)	84 (33.333)	3 (1.190)	2 (0.794)	0.772	3.80	มาก	
13. ท่านสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว หมู่บ้านงู ได้มากน้อยเพียงใด	52 (20.635)	110 (43.651)	84 (33.333)	4 (1.587)	2 (0.794)	0.801	3.82	มาก	
14. โดยภาพรวมท่านมีความพึงพอใจที่ได้รับงบประมาณมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มากน้อยเพียงใด	43 (17.063)	141 (55.952)	68 (26.984)	- (0.00)	- (0.00)	0.656	3.90	มาก	
15. โครงการนี้สามารถสร้างการเรียนรู้ วิธีเพิ่มทางเลือกอาชีพเสริมให้กับประชาชนได้ สร้างรายได้เพิ่มขึ้น ให้ท่าน มากน้อยเพียงใด	30 (11.905)	129 (51.190)	92 (36.508)	1 (0.397)	- (0.00)	0.660	3.75	มาก	
16. โครงการนี้ทำให้ท่านสามารถปรับตัวของการดำเนินชีวิตให้กับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันเป็นอย่างดี มากน้อยเพียงใด	22 (8.730)	143 (56.746)	84 (33.333)	3 (1.190)	- (0.00)	0.629	3.73	มาก	
17. โครงการนี้เกิดความคุ้มค่า และให้ประโยชน์กับท่าน มากน้อยเพียงใด	19 (7.540)	127 (50.397)	104 (41.270)	2 (0.794)	- (0.00)	0.629	3.65	มาก	
18. โครงการนี้ตรงกับความต้องการของท่าน และชุมชนมากน้อยเพียงใด	19 (7.540)	124 (49.206)	105 (41.667)	4 (1.587)	- (0.00)	0.645	3.63	มาก	
						รวม	0.740	3.80	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2562 โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกประเด็นคำถาม โดยประเด็นที่มีระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 1 คือ มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวขอนแก่น ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.82) ระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 2 คือ ความพึงพอใจภาพรวมที่ได้รับงบประมาณมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.65) และระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 3 คือ ความหลากหลายแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น มีความหลากหลาย โดดเด่น ทางธรรมชาติ ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.77) และระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 4 คือ หมู่บ้านจุงจาง มีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง

ธรรมชาติ ระดับจังหวัดได้ ($\bar{x} = 3.90, S.D. = 0.83$) และระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับสุดท้ายโครงการตรงกับความต้องการของท่านและชุมชน ($\bar{x} = 3.63, S.D. = 0.74$)

บทที่ 5

สรุปการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผล โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2562 (หลังดำเนินการ) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความพึงพอใจในต่อผลการดำเนินการโครงการ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการ และเพื่อให้ทราบผลสัมฤทธิ์ของโครงการดังกล่าว ว่าเป็นไปตามแผนการดำเนินการและเป้าหมายที่วางไว้ และทราบปัญหา อุปสรรคจากการดำเนินงานทั้งสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือและแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น อีกทั้งยังสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการและแนวทางการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแก่ผู้นำท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งสามัคคีในชุมชน แหล่งเรียนรู้ระบบนิเวศน์ วงจรชีวิตของสัตว์เลี้ยงในชุมชนให้คงอยู่ ให้ผู้บริหารนำข้อมูลผลการประเมินมาวิเคราะห์และประเมินผลแผนพัฒนาต่อไป

5.1 สรุปผลการติดตามและประเมินผล

การดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการในครั้งนี้

- ด้านเนื้อหา

มีขอบเขตการติดตามและประเมินผลโครงการ **ด้านเนื้อหา** ทำการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชน นักท่องเที่ยว ที่เข้าเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการความก้าวหน้า บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งความคุ้มค่า ปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ และแนวทางแก้ไขให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนที่วางไว้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

- ด้านประชากร

ด้านประชากร ทำการติดตามและประเมินผล ประชาชนและนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่เข้าร่วมกิจกรรมวันรุ่งจางโลก ประจำปี 2562 โดยกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 300 คน และชาวบ้านพร้อมประชาชนทั่วไป จำนวน 100 คน ภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านรุ่งจางแห่งประเทศไทย บ้านโคกสง่า ตำบลทรายมูล อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น **ช่วงระยะเวลา** ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ 2562 – เดือน กรกฎาคม 2562 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลโครงการเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check-List) มีข้อความ 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในด้านการบริหารโครงการของประชาชนต่อผลการดำเนินงานของโครงการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อความ 7 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินโครงการ ของประชาชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบพึงพอใจ (Rating Scale) มีข้อความ 18 ข้อ

ส่วนที่ 4 เกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ระบุจังหวัดของนักท่องเที่ยว (Open-Ended) สามารถสรุปผลการติดตามและประเมินผล ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ทั้งสิ้น 252 โครงการเพศชาย จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 เพศหญิง 144 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 อายุ ช่วง 41-50 ปี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 30.15 ช่วง 21-30 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 สถานภาพ ประชาชน จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 78.96 ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 14.68 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 34.12 มัธยมศึกษา จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ประถมศึกษา จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 13.09 อาชีพหลัก รับจ้างทั่วไป จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 21.03 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 17.46 เกษตรกรรม จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 17.06 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 14.68 รายได้ในครัวเรือน ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 รายได้ระหว่าง 10,000-29,999 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 39.28 รายได้มากกว่า 30,000 บาท /เดือน จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 16.27 ท่านไม่รู้จักรับจ.ขอนแก่น จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 69.44 ท่านรู้จักหน่วยงาน รับจ.ขอนแก่น จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 30.55 ท่านเป็นคณะกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ช่วยด้านการบริหารพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวนี้หรือไม่ ไม่เป็น จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 96.82 เป็นคณะกรรมการ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.17 เป็นนักท่องเที่ยวต่างจังหวัด จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 79.76 นักท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 20.23

5.1.2 ความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม) ชาวบ้าน ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม อยู่ในระดับมากทุกหัวข้อ ($\bar{x} = 3.97$, S.D. = 0.83) โดยเปิดโอกาสในประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม มากเป็นลำดับ 1 ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.81) ระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 2 มี 2 ประเด็นคำถามคือ การรับผลประโยชน์จากโครงการ/กิจกรรมและโครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.80) ความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โครงการ/กิจกรรม มีระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 3 ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.77) ความคุ้มค่ากับงบประมาณของโครงการนี้ มีระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 4 ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.85) ระดับการมีส่วนร่วมอันดับ 5 คือ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.89) ระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับสุดท้ายคือการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.76)

5.1.3 การมีส่วนร่วมต่อการประเมินระดับความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ในแต่ละระดับความพึงพอใจ ดังนี้

สรุประดับความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562 (หลังดำเนินการ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ (2). มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.92 แปลค่าที่ มาก (6). โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.93 แต่ละครั้ง

กิจกรรมการแสดงโชว์แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านงู ทำให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.97 แปลค่าที่ มาก มีความประทับใจ ความสุขที่ได้รับจากการท่องเที่ยวสถานที่ สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น

5.2 ประเด็นจากการตรวจติดตามและประเมินผล

ในการตรวจติดตามและประเมินผล โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562 (หลังดำเนินการ) มีประเด็นปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขดังนี้

5.2.1 ปัญหาและอุปสรรค

1) งานตรวจติดตามและประเมินผล ต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขระยะเวลาที่กำหนดภายหลังการดำเนินงานตามโครงการแล้วเสร็จ พร้อมทั้งสรุปรายงานผลให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ จำนวนโครงการที่ทำการสุ่มติดตาม กระจายในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่นและมีจำนวนมาก ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ในแต่ละยุทธศาสตร์ต้องใช้เวลาพร้อมจัดทำเอกสารรายงานการตรวจติดตามให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

2) จากการแจกแบบสอบถามประชาชนบุคคลทั่วไป และนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างจังหวัดแบบสอบถามได้รับกลับมาทันเวลาที่กำหนด ใช้เวลาคัดแยกแบบสอบถาม ทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดรอบครอบ

5.2.2 ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขของคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาฯ

1) การดำเนินการติดตามและประเมินผล โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2562 (หลังดำเนินการ) ให้คณะทำงานแจกแบบสอบถามได้หากโครงการใดดำเนินการแล้วเสร็จ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง แล้วนำเรียนที่ประชุมคณะกรรมการฯ ทราบ

2) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด ควรขอความร่วมมือพร้อมแต่งตั้ง เป็นคณะทำงานติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาฯ ร่วมด้วย เมื่อดำเนินงานตามโครงการแล้วเสร็จ ควรแจกแบบสอบถามโครงการทันที เพราะนักท่องเที่ยวและประชาชนผู้ใช้บริการหรือผู้รับประโยชน์จากโครงการมีส่วนร่วมรับทราบและรู้เห็นขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการ ได้รับข้อมูลความคิดเห็นจากประชาชนทุกภาคส่วน พร้อมนำความคิดเห็นต่างๆมาประชุมพิจารณาร่วมกันเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่นต่อไปให้มีความเจริญเด่นดังไปทั่วโลก

5.3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

5.3.1 ผลสัมฤทธิ์ของการติดตามและประเมินผล โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562 (หลังดำเนินการ)

การติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น โดยนำข้อมูลทำการวิเคราะห์ ตรวจสอบความก้าวหน้าและความสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานของแผนงาน/โครงการ ว่าสอดคล้องกับการใช้ทรัพยากร ในด้านความคุ้มค่า ประโยชน์สูงสุดที่ได้รับ โดยการใช้การเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและเชื่อถือได้ นำไปสู่การประกอบการพิจารณาการตัดสินใจของผู้บริหารองค์กร สำหรับการบริหารงานต่อไป

การติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2562 เป็นการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ของแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ให้มีประสิทธิภาพทั้งในด้านการให้บริการของ สถานที่ท่องเที่ยว ภายในจังหวัดขอนแก่น เพื่อส่งเสริมกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวภายในจังหวัด ให้มีนักท่องเที่ยวได้มาท่องเที่ยวแล้วเกิดความประทับใจ สะท้อนภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวภายในจังหวัดให้โด่งดังไปทั่วโลก ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จึงได้ทำการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2562

การประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ในกระบวนการติดตามและประเมินผลฯ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ตามกรอบแนวทางที่ได้กำหนด พบปัญหา/ อุปสรรค ในระหว่างการทำงาน พร้อมข้อเสนอแนะเพื่อได้ปรับปรุงการดำเนินงานการติดตามและประเมินผลในปีต่อไป

5.3.2 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการติดตามและประเมินผล

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่น สิ่งที่ต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก และสร้างความสะดวกสบายรวมทั้งการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ให้กับนักท่องเที่ยวมากที่สุด เห็นควรจัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจปรับภูมิทัศน์สถานที่ให้กับนักท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกในการคมนาคม มีรถบริการ รถประจำทางของขนส่ง เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ที่ไม่มีรถยนต์ส่วนบุคคล ได้รับความสะดวกสบาย และจัดที่จอดรถให้เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และมีเจ้าหน้าที่คอยทำความสะอาด มีการปลูกต้นไม้ใหญ่ให้ร่มรื่นให้กับนักท่องเที่ยวมีการจัดร้านอาหาร ร้านค้าสวัสดิการที่หลากหลายเป็นระเบียบ เห็นควรจัดสถานที่พร้อมกำหนดราคาเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว ด้านห้องน้ำต้องสะอาดพร้อมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในห้องน้ำต้องพร้อมใช้งานได้ทุกห้อง เห็นควรมีการจัดตลาดนัดบริเวณแหล่งท่องเที่ยวได้ชื่อของที่ระลึก ราคาถูก ในการบริหารจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีชาวอีสาน ของชุมชน เพิ่มทัศนียภาพของสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงามมากขึ้น รวมทั้งมีการสนับสนุนในประเพณีต่างๆ ของชุมชนได้เผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชม

5.3.3 การประชาสัมพันธ์

เห็นควรให้ประชาชนทราบถึงบทบาท หน้าที่ของสภาท้องถิ่น มีการเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่อการดำเนินงานของสภาท้องถิ่นให้มากขึ้น มีการเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบ ในกรณีที่มีการประชุมสภาท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงความสำคัญของสภาท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง พร้อมทั้งทำให้ทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับการตรวจติดตามผล ดังนี้

1. การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จะเป็นประโยชน์สำหรับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น หากได้นำข้อมูลดังกล่าวไปปรับปรุงการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น
2. ทราบถึงปัญหา และแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดขอนแก่นโดยจากผลการศึกษาสามารถนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อวางแผนและพัฒนาจังหวัดขอนแก่นเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้ง คนไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งจากผลการศึกษานำมาเป็นประโยชน์ต่องานด้านต่างๆ ในการกำหนด วางแผน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่อไปได้

3. ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำปัจจัยต่างๆ โดยภาพรวมว่ามีจุดแข็งหรือจุดอ่อนทางด้านใดบ้าง อันจะนำไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้มากที่สุด

*****

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คู่มือติดตามและประเมินผลการ
จัดทำและแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
กังสาด ภูสิงหา. 2542. การเสริมบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาแหล่ง
ท่องเที่ยว : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป็ดกับบึงหนองโคตร อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยศิลปศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2527. การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท
การบริหารการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
ชูสิทธิ์ ชูชาติ. 2548. คู่มือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์. จังหวัดเชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
ดุขฎิ อายุวัฒน์ และคณะ. 2535. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในงานวนศาสตร์ชุมชน :
กรณีศึกษาชุมชนห้วยม่วงโครงการวิจัยวนศาสตร์ชุมชน. คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ตุ้ย ชุมชาย และอุทัยพันธ์ พรหมโยธี. 2527. ปฐมบทแห่งวิชาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.
ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ :
ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
หัตตดาว บุญपाल. 2530. ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษา
ของหัวหน้าครัวเรือนในเขตพื้นที่ ตำบลสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์. มหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ทศนีย์ ไทยภิรมย์. 2545. การสังคมสงเคราะห์ชุมชน : มรรควิธีสู่ชุมชนเข้มแข็ง. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
นิตยา สารราษฎร์. 2546. การศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาหมู่บ้าน
วัฒนธรรมผู้ไทย บ้านโคกโก่ง ตำบลกุดเค้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.
วิทยานิพนธ์. มหาบัณฑิตสาขาศิลปศาสตร์ : สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
นรินทร์ จงวุฒิเวศน์. 2527. กลวิธีแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาชุมชน. ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข : มหาวิทยาลัยมหิดล.
บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ :
เพรส แอนส์ ดีไซน์.
ปนัดดา โพธิ์นาม และคณะ. 2549. การศึกษาศักยภาพด้านการบริหารจัดการที่พักทางวัฒนธรรม
สู่มาตรฐานโฮมสเตย์ของหมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า
อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. กาฬสินธุ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
ประसार พันธุ์สีมา. 2537. การประสานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหัวหิน - ชะอำ. วิทยานิพนธ์

- พระมหาสุทิตย์ อบอุ่น. 2541. การศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์ ศึกษาเฉพาะกรณี : เส้นทางสายลำน้ำกก. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัย
สาขาสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ :
สำนักงานข้าราชการพลเรือน.
- ลักขณา อินทร์บึง. 2553. บทบาทของเทศบาลนครขอนแก่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาโฮมมั่งเมืองขอนแก่น อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น. การค้นคว้าอิสระ. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
มหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ลำไย แสงสว่าง. 2547. บทบาทองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการส่งเสริมการท่องเที่ยว
อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย. การค้นคว้าอิสระ. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
มหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- วิรุณา วรจินดา. 2549. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยว :
กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณีสำคัญในจังหวัดขอนแก่น.
วิทยานิพนธ์. มหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- วัชรพล กิ่งพุ่ม. 2550. บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในการส่งเสริม
การท่องเที่ยว : กรณีศึกษาเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์.
มหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- วีรติ นาคนชม. 2548. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว.
วิทยานิพนธ์. มหาบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สมลักษณ์ ไชยเสรีฐ. 2549. การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในคณะกรรมการ
ตรวจสอบติดตามการบริหารงานตำรวจนครบาล. บัณฑิตวิทยาลัย.
- อคิน ระพีพัฒน์. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ :
ศูนย์การพัฒนานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อภิชัย พันธเสน. 2539. แนวคิดทฤษฎีและภาพรวมของการสนทนา. กรุงเทพฯ :
บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด.
- อุดม บัวศรี และคณะ. 2534. รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ห้องสมุดออนไลน์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2558. มุมอีสานสนเทศ. หมู่บ้านจุงอาจ : ภูมิปัญญาของบ้าน
โคกสง่า (<https://esanwisdom.kku.ac.th/en/18-2015-07-28-05-56-30/62-2015-09-08-09-13-11.html> : เข้าถึง 1 ส.ค.2562)

ภาคผนวก

รายชื่อจังหวัดของนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว

1. ต่างจังหวัด สุราษฎร์ธานี
2. ต่างจังหวัด เลย
3. ต่างจังหวัด สกลนคร
4. ต่างจังหวัด หนองบัวลำภู
5. ต่างจังหวัด เลย
6. ต่างจังหวัด เลย
7. ต่างจังหวัด สุราษฎร์ธานี
8. ต่างจังหวัด มหาสารคาม
9. ต่างจังหวัด มหาสารคาม
10. ต่างจังหวัด อุตรธานี
11. ต่างจังหวัด สุราษฎร์ธานี
12. ต่างจังหวัด มหาสารคาม
13. ต่างจังหวัด อุตรธานี
14. ต่างจังหวัด อุตรธานี
15. ต่างจังหวัด มหาสารคาม
16. ต่างจังหวัด อุบลราชธานี
17. ต่างจังหวัด อุตรธานี
18. ต่างจังหวัด สุราษฎร์ธานี
19. ต่างจังหวัด อุตรธานี
20. ต่างจังหวัด สุราษฎร์ธานี
21. ต่างจังหวัด ลำปาง
22. ต่างจังหวัด มหาสารคาม
23. ต่างจังหวัด กรุงเทพมหานคร
24. ต่างจังหวัด เลย
25. ต่างจังหวัด นครราชสีมา
26. ต่างจังหวัด พิจิตร
27. ต่างจังหวัด พิจิตร
28. ต่างจังหวัด หนองคาย
29. ต่างจังหวัด หนองคาย
30. ต่างจังหวัด พิจิตร
31. ต่างจังหวัด เลย
32. ต่างจังหวัด อุตรธานี
33. ต่างจังหวัด กาฬสินธุ์
34. ต่างจังหวัด หนองคาย
35. ต่างจังหวัด อุตรธานี

36. ต่างจังหวัด มหาสารคาม
37. ต่างจังหวัด อุบลราชธานี
38. ต่างจังหวัด เลย
39. ต่างจังหวัด กาฬสินธุ์
40. ต่างจังหวัด อุดรธานี
41. ต่างจังหวัด อุดรธานี
42. ต่างจังหวัด ชัยภูมิ
43. ต่างจังหวัด ชัยภูมิ
44. ต่างจังหวัด นครราชสีมา
45. ต่างจังหวัด ร้อยเอ็ด
46. ต่างจังหวัด เชียงราย
47. ต่างจังหวัด จันทบุรี
48. ต่างประเทศ สวิสเซอร์แลนด์
49. ต่างจังหวัด กาฬสินธุ์
50. ต่างจังหวัด กาฬสินธุ์
51. ต่างจังหวัด กาฬสินธุ์
52. ต่างจังหวัด หนองคาย
53. ต่างจังหวัด หนองคาย
54. ต่างจังหวัด กรุงเทพมหานคร
55. ต่างจังหวัด ร้อยเอ็ด
56. ต่างจังหวัด อุดรธานี
57. ต่างจังหวัด ร้อยเอ็ด
58. ต่างจังหวัด ร้อยเอ็ด
59. ต่างจังหวัด บุรีรัมย์
60. ต่างจังหวัด กรุงเทพมหานคร
61. ต่างจังหวัด บุรีรัมย์
62. ต่างจังหวัด บุรีรัมย์
63. ต่างจังหวัด บุรีรัมย์
64. ต่างจังหวัด สกลนคร
65. ต่างจังหวัด ราชบุรี
66. ต่างจังหวัด กรุงเทพมหานคร
67. ต่างจังหวัด สกลนคร
68. ต่างจังหวัด หนองบัวลำภู
69. ต่างจังหวัด ร้อยเอ็ด
70. ต่างจังหวัด ร้อยเอ็ด
71. ต่างจังหวัด อุดรธานี
72. ต่างจังหวัด นครศรีธรรมราช

73. ต่างจังหวัด สระบุรี
74. ต่างจังหวัด นครปฐม
75. ต่างจังหวัด เพชรบุรี
76. ต่างจังหวัด ตาก
77. ต่างจังหวัด บุรีรัมย์
78. ต่างจังหวัด ลำปาง
79. ต่างจังหวัด แพร่
80. ต่างจังหวัด ศรีสะเกษ
81. ต่างจังหวัด อุบลราชธานี
82. ต่างจังหวัด จันทบุรี
83. ต่างจังหวัด สุพรรณบุรี
84. ต่างจังหวัด กาญจนบุรี
85. ต่างจังหวัด เชียงใหม่
86. ต่างจังหวัด กรุงเทพมหานคร
87. ต่างจังหวัด มุกดาหาร
88. ต่างจังหวัด สกลนคร
89. ต่างจังหวัด อุตรดิตถ์
90. ต่างจังหวัด สงขลา
91. ต่างจังหวัด สตูล
92. ต่างจังหวัด ยโสธร
93. ต่างจังหวัด ระยอง
94. ต่างจังหวัด ระนอง
95. ต่างจังหวัด ยะลา
96. ต่างจังหวัด สระแก้ว
97. ต่างจังหวัด สระแก้ว
98. ต่างจังหวัด ชัยนาท
99. ต่างจังหวัด กาฬสินธุ์
100. ต่างจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์
101. ต่างจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์
102. ต่างจังหวัด แม่ฮ่องสอน
103. ต่างจังหวัด ตาก
104. ต่างจังหวัด บุรีรัมย์
105. ต่างจังหวัด บุรีรัมย์
106. ต่างจังหวัด สกลนคร
107. ต่างจังหวัด หนองบัวลำภู
108. ต่างจังหวัด ชัยภูมิ
109. ต่างจังหวัด นครสวรรค์

110. ต่างจังหวัด อุดรธานี
111. ต่างจังหวัด กรุงเทพมหานคร
112. ต่างจังหวัด กรุงเทพมหานคร
113. ต่างจังหวัด กรุงเทพมหานคร
114. ต่างจังหวัด หนองคาย
115. ต่างจังหวัด หนองคาย
116. ต่างจังหวัด มหาสารคาม
117. ต่างจังหวัด นครราชสีมา
118. ต่างจังหวัด นครราชสีมา
119. ต่างจังหวัด นครราชสีมา
120. ต่างจังหวัด นครราชสีมา
121. ต่างจังหวัด นครราชสีมา
122. ต่างจังหวัด หนองบัวลำภู
123. ต่างจังหวัด หนองบัวลำภู
124. ต่างจังหวัด นครพนม
125. ต่างจังหวัด หนองบัวลำภู
126. ต่างจังหวัด อุดรธานี
127. ต่างจังหวัด อุดรธานี
128. ต่างจังหวัด อุดรธานี
129. ต่างจังหวัด นครพนม
130. ต่างจังหวัด นครพนม
131. ต่างจังหวัด กรุงเทพมหานคร
132. ต่างจังหวัด หนองคาย
133. ต่างจังหวัด หนองคาย
134. ต่างจังหวัด อุดรธานี
135. ต่างจังหวัด อุดรธานี
136. ต่างจังหวัด อุดรธานี
137. ต่างจังหวัด อุดรธานี
138. ต่างจังหวัด หนองคาย
139. ต่างจังหวัด กรุงเทพมหานคร
140. ต่างจังหวัด มหาสารคาม
141. ต่างจังหวัด อุดรธานี
142. ต่างจังหวัด อุดรธานี
143. ต่างจังหวัด ชัยภูมิ
144. ต่างจังหวัด ลำปาง
145. ต่างจังหวัด ลำพูน
146. ต่างจังหวัด ลำพูน

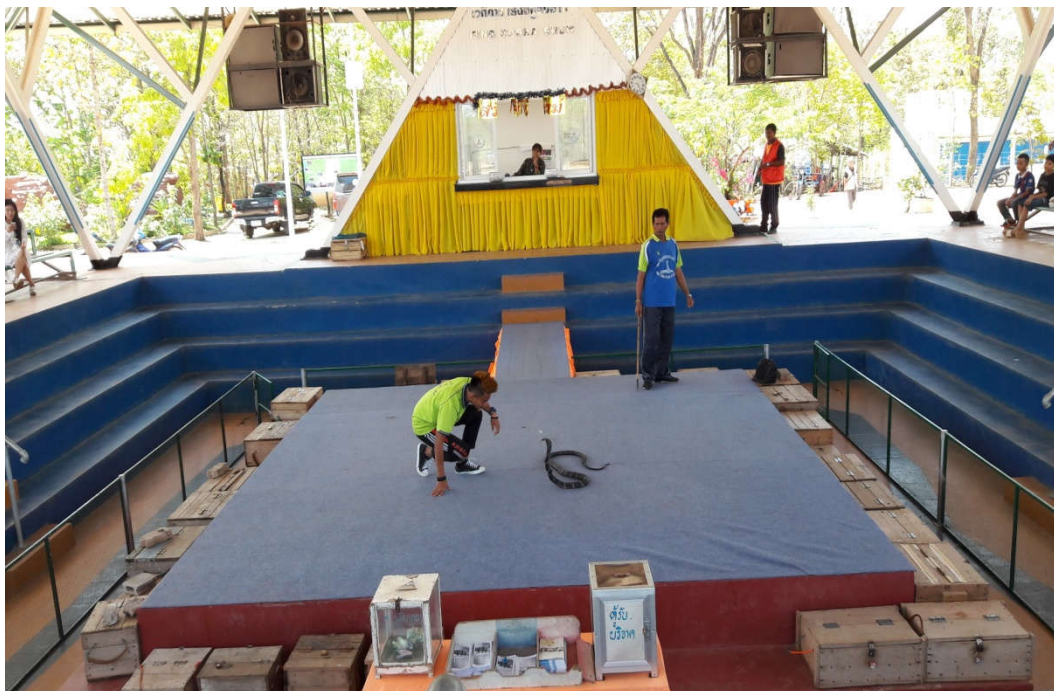
147. ต่างจังหวัด ลำปาง
148. ต่างจังหวัด ลำปาง
149. ต่างจังหวัด ราชบุรี
150. ต่างจังหวัด สุรินทร์
151. ต่างจังหวัด หนองบัวลำภู
152. ต่างจังหวัด ชัยภูมิ
153. ต่างจังหวัด ชัยภูมิ
154. ต่างจังหวัด กรุงเทพมหานคร
155. ต่างจังหวัด ชัยภูมิ
156. ต่างจังหวัด สระแก้ว
157. ต่างจังหวัด อุบลราชธานี
158. ต่างจังหวัด อุบลราชธานี
159. ต่างจังหวัด ราชบุรี
160. ต่างจังหวัด สระแก้ว
161. ต่างจังหวัด ราชบุรี
162. ต่างจังหวัด หนองบัวลำภู
163. ต่างจังหวัด หนองบัวลำภู
164. ต่างจังหวัด อุบลราชธานี
165. ต่างจังหวัด สกลนคร
166. ต่างจังหวัด ร้อยเอ็ด
167. ต่างจังหวัด ร้อยเอ็ด
168. ต่างจังหวัด หนองคาย
169. ต่างจังหวัด หนองคาย
170. ต่างจังหวัด หนองบัวลำภู
171. ต่างจังหวัด หนองคาย
172. ต่างจังหวัด สุราษฎร์ธานี
173. ต่างจังหวัด สุราษฎร์ธานี
174. ต่างจังหวัด กาฬสินธุ์
175. ต่างจังหวัด กาฬสินธุ์
176. ต่างจังหวัด หนองคาย
177. ต่างจังหวัด มหาสารคาม
178. ต่างจังหวัด อุบลราชธานี
179. ต่างจังหวัด อุดรธานี
180. ต่างจังหวัด อุดรธานี
181. ต่างจังหวัด นครราชสีมา
182. ต่างจังหวัด ร้อยเอ็ด
183. ต่างจังหวัด มหาสารคาม

184. ต่างจังหวัด อุดรธานี
185. ต่างจังหวัด หนองคาย
186. ต่างจังหวัด อุบลราชธานี
187. ต่างจังหวัด สกลนคร
188. ต่างจังหวัด เพชรบูรณ์
189. ต่างจังหวัด กรุงเทพมหานคร
190. ต่างจังหวัด ราชบุรี
191. ต่างจังหวัด อุบลราชธานี
192. ต่างจังหวัด บึงกาฬ
193. ต่างจังหวัด นครพนม
194. ต่างจังหวัด ตราด
195. ต่างจังหวัด ร้อยเอ็ด
196. ต่างจังหวัด นครศรีธรรมราช
197. ต่างจังหวัด อุดรธานี
198. ต่างจังหวัด อุบลราชธานี
199. ต่างจังหวัด อุดรธานี
200. ต่างจังหวัด ร้อยเอ็ด
201. ต่างจังหวัด อุบลราชธานี

ภาพกิจกรรม ตรวจติดตามและประเมินผล โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว
จังหวัดขอนแก่น ประจำปี ๒๕๖๒ (หลังดำเนินการ)

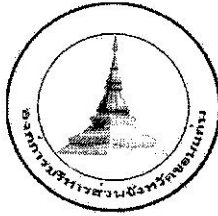

ภาพกิจกรรม ตรวจติดตามและประเมินผล โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว
จังหวัดขอนแก่น ประจำปี ๒๕๖๒ (หลังดำเนินการ)

ภาพกิจกรรม ตรวจติดตามและประเมินผล โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว
จังหวัดขอนแก่น ประจำปี ๒๕๖๒ (หลังดำเนินการ)

เครื่องมือ ตัวอย่าง แบบสอบถาม

ตรวจติดตามและประเมินผล โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี ๒๕๖๒ (หลังดำเนินการ)

*****

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ ชาย หญิง
๒. อายุ ต่ำกว่า ๒๐ ปี ๒๑ - ๓๐ ปี ๓๑ - ๔๐ ปี
 ๔๑ - ๕๐ ปี ๕๑ - ๖๐ ปี ๖๑ ปีขึ้นไป
๓. สถานภาพ ประชาชน ประชาคมหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/ผู้นำชุมชน /ประชาคมหมู่บ้าน
 ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ สมาชิก/ผู้บริหารท้องถิ่น (ระบุ).....
๔. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย
 ปวช./ปวส. ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี อื่นๆ (ระบุ).....
๕. อาชีพหลัก เกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป นักเรียน/นักศึกษา ธุรกิจส่วนตัว/
ค้าขาย
 พนักงานเอกชน/รัฐวิสาหกิจ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อื่นๆ
(ระบุ).....
๖. รายได้ในครัวเรือน ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท ต่อเดือน ระหว่าง ๑๐,๐๐๐ - ๒๙,๙๙๙ บาท ต่อเดือน
 มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท ต่อเดือน
๗. ท่านรู้จักองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือไม่ รู้จัก ไม่รู้จัก
๘. ท่านเป็นคณะกรรมการ หรือ เจ้าหน้าที่ช่วยด้านการบริหารพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ เป็น ไม่เป็น
๙. ท่านเป็นนักท่องเที่ยว มาจากจังหวัดใด จังหวัดขอนแก่น ต่างจังหวัด ระบุ.....

ส่วนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารโครงการ

ลำดับที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารโครงการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑	มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม					
๒	มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม					
๓	มีการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม					
๔	มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โครงการ/กิจกรรม					
๕	มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม					
๖	โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ					
๗	โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว					

ส่วนที่ ๓ ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการ

ลำดับ ที่	ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงาน	ระดับความพึงพอใจ				
		มาก ที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปาน กลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อย ที่สุด (๑)
๑	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวขอนแก่น มากน้อยเพียงใด					
๒	ท่านมีความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านจุงจาง มากน้อยเพียงใด					
๓	ท่านทราบหรือไม่ว่าในจังหวัดขอนแก่น มีแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านจุงจางติดอันดับการท่องเที่ยว					
๔	เจ้าหน้าที่ อบจ.ขอนแก่น สามารถให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด					
๕	มีการพัฒนาใช้เทคโนโลยี และอุปกรณ์นำเสนอแหล่งท่องเที่ยว ให้ มีความทันสมัย ดึงดูดนักท่องเที่ยว มากน้อยเพียงใด					
๖	ท่านคิดว่าหมู่บ้านจุงจาง มีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ระดับจังหวัด ได้มากน้อยเพียงใด					
๗	ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น มีความหลากหลาย โดดเด่น ทางธรรมชาติ มากน้อยเพียงใด					
๘	การบริหารจัดการของคนในชุมชน สถานศึกษา พร้อมทั้งจะให้บริการข้อมูลกับนักท่องเที่ยว ผู้มาเยือนมากน้อยเพียงใด					
๙	การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่น ภาคเอกชน หน่วยงานราชการ มากน้อยเพียงใด					
๑๐	การอนุรักษ์ ถ่ายทอดความรู้ เชื่อมโยงวิถีชีวิตชุมชน กับจุดดึงดูดนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ได้มากน้อยเพียงใด					
๑๑	การจัดนิทรรศการโชว์ หมู่บ้านจุงจาง ในระดับท้องถิ่น จังหวัด ท่านให้ความสนใจ ประชาสัมพันธ์ มากน้อยเพียงใด					
๑๒	การจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวบ้านจุง แผ่นพับ สามารถให้ความรู้ สร้างความสนใจแก่นักท่องเที่ยว มากน้อยเพียงใด					
๑๓	ท่านสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านจุง ได้มากน้อยเพียงใด					
๑๔	โดยภาพรวมท่านมีความพึงพอใจที่ได้รับงบประมาณมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มากน้อยเพียงใด					
๑๕	โครงการนี้สามารถสร้างการเรียนรู้ วิธีเพิ่มทางเลือกอาชีพเสริมให้กับประชาชนได้ สร้างรายได้เพิ่มขึ้น ให้ท่าน มากน้อยเพียงใด					
๑๖	โครงการนี้ทำให้ท่านสามารถปรับตัวของการดำเนินชีวิตให้กับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน เป็นอย่างดี มากน้อยเพียงใด					
๑๗	โครงการนี้เกิดความคุ้มค่า และให้ประโยชน์กับท่าน มากน้อยเพียงใด					
๑๘	โครงการนี้ตรงกับความต้องการของท่าน และชุมชนมากน้อยเพียงใด					

๔. ข้อเสนอแนะอื่นๆ .....

การติดตามและประเมินผล

โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562 (หลังดำเนินการ)

คณะที่ปรึกษา

1. ดร.พงษ์ศักดิ์ ตั้งวานิชกพงษ์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. นายสิทธิกุล ภูคำวงศ์	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. นางวัชรภรณ์ ผ่องใส	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
4. นายพิทักษ์ชน ช่างเหลา	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
5. นางพัฒนาวดี วิริยปิยะ	ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
6. นายประสิทธิ์ อุดมชนะธีระ	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
7. นางสาวนงลักษณ์ รัตนจันทร์	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1. นายตระกูล เจริญเชื้อ	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	ประธานกรรมการ
2. นายประสิทธิ์ ทองแท่งไทย	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
3. นายฉันทชัย ชานนท์	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
4. นางจิตติรัตน์ อัครสุริย์	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
5. ท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น	หัวหน้าส่วนราชการ	กรรมการ
6. โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดขอนแก่น		กรรมการ
7. นายประสิทธิ์ อุดมชนะธีระ	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
8. นายประยุทธ์ ชาญนวงศ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
9. นายพีเชร มูลป้อม	ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ	กรรมการและเลขานุการ

คณะทำงาน

1. นางสาวศิริวรรณ สุรินทะ	หัวหน้าฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลฯ	คณะทำงาน
2. นางนวลมณี เหล่ากุนทา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ	คณะทำงาน
3. นายอภิเดช สุระมณี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ	คณะทำงาน
4. นายพงศ์พีระ ศรีบุญเรือง	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ	คณะทำงาน
5. นางรุ่งฤทัย ดำรงชัย	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ระบบคอมพิวเตอร์	คณะทำงาน

